

Programa a fost aprobată prin Ordin al ministrului educației, cercetării și tineretului nr. 3458/09.03.2004.

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI TINERETULUI
CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAME ȘCOLARE PENTRU CLASA A IX-A
CICLUL INFERIOR AL LICEULUI

ISTORIE

București, 2004

NOTA DE PREZENTARE

Programa propune ca finalitate a studiului istoriei formarea, printr-un demers de învățare flexibil, care nu exclude rigoarea necesară unui tip specific de antrenament intelectual, a acelor competențe și atitudini necesare absolventului învățământului obligatoriu.

Programa de istorie pentru clasa a IX-a¹ reprezintă concretizarea modelului didactic al istoriei, specifică ciclului inferior al liceului.

Nucleul funcțional al programei este reprezentat de competențele specifice asociate conținuturilor.

În construirea modelului didactic s-au avut în vedere:

- contribuția istoriei la finalitățile sistemului de învățământ din România;
- contribuția istoriei la formarea competențelor cheie europene;
- recomandările referitoare la studiul istoriei, cuprinse în documente elaborate la nivel european, în mod deosebit, Recomandarea nr. 15/2001 a Consiliului Europei cu privire la studiul istoriei în secolul XXI și Memorandumul pentru educația permanentă, elaborat de Uniunea Europeană;
- identificarea acelor competențe care pot fi evaluate în perioada finalizării învățământului obligatoriu;
- identificarea unui număr relevant de situații în care este cerută demonstrarea fiecărei competențe;
- selectarea unui anumit decupaj de conținut organizat în jurul unor domenii relevante pentru elev și reprezentative din perspectiva științei istorice și a cerințelor societății contemporane;
- contribuția obiectelor de studiu din aria Om și societate la profilul de formare al absolventului învățământului obligatoriu, în mod deosebit la competențe care vizează: comunicarea, participarea la rezolvarea problemelor comunității, învățarea eficientă, educația permanentă.

Programa școlară are următoarea structură:

- nota de prezentare care identifică statutul istoriei în curriculum-ul național;
- competențele generale ale studierii istoriei în ciclul inferior al liceului, având ca puncte de plecare contribuția istoriei la domeniile de competențe-cheie și specificul istoriei ca domeniu de cunoaștere;
- competențele specifice și conținuturile asociate acestora cu elemente specifice derivate din caracteristicile traseelor educaționale care includ istoria ca domeniu de studiu în clasele a IX-a și a X-a.
- valorile și atitudinile, finalități de natură axiologică, urmărite prin studiul istoriei pe durata învățământului liceal;
- sugestiile metodologice, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute de programele școlare.

¹ Cursul integrat de istorie cuprinde 40% teme de istorie românească și 60 % teme de istorie universală.

Programa include acele competențe care pot fi evaluate în perioada finalizării învățământului obligatoriu și un număr relevant de situații în care este cerută demonstrarea fiecărei competențe.

Decupajul de conținut propus de programă este organizat în jurul unor domenii relevante pentru elev și reprezentative din perspectiva științei și a cerințelor societății contemporane. Aceste domenii, reprezentate pe toată durata studierii istoriei în învățământul preuniversitar (clasele a III-a / a IV-a – a XII-a) sunt: *Popoare și spații istorice; Oamenii, societatea și lumea ideilor; Statul și politica; Religia și viața religioasă; Relațiile internaționale*. La nivelul fiecărui an de studiu, domeniilor de conținut le sunt subsumate mai multe teme. La selectarea acestor teme au contribuit criterii care țin de știința istorică, precum și competențele specifice prevăzute de programă. Tratarea temelor și a problemelor de atins se va face în ordine cronologică, fără a se ține cont de gruparea acestora pe domeniile de conținut mai sus precizate.

Programa prevede competențe specifice suplimentare pentru elevii care studiază istoria în curriculum diferențiat (marcate în textul programei), pentru a permite acestora un început de specializare.

Pentru ciclul inferior al liceului conținuturile învățării prezintă evoluția civilizației până în contemporaneitate.

Integrarea cunoștințelor propuse de toate celelalte discipline studiate și a competențelor vizate de acestea este una din trăsăturile de bază ale istoriei, demers prin excelență interdisciplinar și transdisciplinar.

Programa este în așa fel concepută încât să încurajeze creativitatea didactică și adecvarea demersurilor didactice la particularitățile elevilor.

Profesorii și autorii de manuale își pot concentra atenția în mod diferit asupra activităților de învățare și asupra practicilor didactice

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea vocabularului și a informației în comunicarea orală sau scrisă
2. Dezvoltarea comportamentului civic prin exersarea deprinderilor sociale
3. Formarea imaginii pozitive despre sine și despre ceilalți
4. Sensibilizarea față de valorile estetice ale culturii
5. Utilizarea surselor istorice a metodelor și tehnicilor adecvate istoriei pentru rezolvarea de probleme

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice care trebuie formate prin procesul de predare-învățare a disciplinei au la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- Coerență și rigoare în gândire și acțiune
- Gândire critică și flexibilă
- Relaționarea pozitivă cu ceilalți
- Respectarea drepturilor fundamentale ale omului
- Dezvoltarea atitudinilor pro-active în viața personală și cea socială
- Antrenarea gândirii prospective prin înțelegerea rolului istoriei în viața prezentă și ca factor de predicție a schimbărilor
- Rezolvarea pe cale non-violentă a conflictelor
- Asumarea toleranței etnice, religioase și culturale.

CLASA A IX-A

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări orale sau scrise 3.1. Recunoașterea asemănărilor și diferențelor dintre sine și celălalt, dintre persoane, dintre grupuri 5.3 Utilizarea adecvată a coordonatelor temporale și spațiale relative la un subiect istoric	POPOARE ȘI SPAȚII ISTORICE <u>Popoare și spații în antichitate</u> - Probleme de atins: sumerienii, evrei, egiptenii, tracii, grecii, romanii <u>Formarea popoarelor medievale</u> - Probleme de atins: popoarele germanice, romanice, slave, arabii, fino-ugrice, turcice, <u>Etnogeneza românească</u>
5.2. Construirea de afirmații pe baza surselor istorice și formularea de concluzii relative la sursele istorice 5.4. Realizarea de analize comparative referitoare la spații și perioade istorice 5.6. Investigarea unui fapt istoric	
1.1. Folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări orale sau scrise 2.1. Recunoașterea unui context economic, social, politic, cultural, istoric 2.2. Extragerea informației esențiale dintr-un mesaj 3.1. Recunoașterea asemănărilor și diferențelor dintre sine și celălalt, dintre persoane, dintre grupuri 3.2. Utilizarea dialogului intercultural 4.1. Exprimarea unei opinii față de o operă culturală în cadrul unei dezbateri 4.2. Aprecierea valorilor trecutului prin raportarea la actualitate 5.1. Înțelegerea mesajului surselor istorice arheologice, scrise, vizuale și de istorie orală 5.3. Utilizarea adecvată a coordonatelor temporale și spațiale relative la un subiect istoric 5.5. Construirea de sinteze tematice	OAMENII, SOCIETATEA ȘI LUMEA IDEILOR <u>Moștenirea culturală a antichității</u> - Probleme de atins: arhitectura orientală, stilurile artei grecești, arta plastică greacă, arta monumentală romană, modele și valori în educație în lumea greacă, știința <u>Civilizația medievală</u> - Probleme de atins: demografie și economie, ierarhia feudală, Europa romanică și Europa gotică, arhitectura medievală românească, influențe orientale în Europa <u>Umanismul. Renașterea artistică</u>
2.3. Recunoașterea perspectivelor multiple asupra faptelor și proceselor istorice utilizând surse istorice diverse 3.3. Autoevaluarea raportată la valorile grupului 5.6. Investigarea unui fapt istoric	

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări orale sau scrise 2.5. Analiza critică a acțiunii personalităților și grupurilor umane în diverse contexte 3.1. Recunoașterea asemănărilor și diferențelor dintre sine și celălalt, dintre persoane, dintre grupuri 3.2. Utilizarea dialogului intercultural 5.3. Utilizarea adecvată a coordonatelor temporale și spațiale relative la un subiect istoric	RELIGIA ȘI VIAȚA RELIGIOASĂ <u>Mari religii</u> - Probleme de atins: Iudaismul, Budismul, Creștinismul, Islamul <u>Reforma religioasă și urmările sale</u> - Probleme de atins: protestantismul, contrareforma, războaiele religioase în Franța. Reforma religioasă în Transilvania
1.3. Formularea de opinii și argumente referitoare la un subiect istoric 3.3. Autoevaluarea raportată la valorile grupului 5.6. Investigarea unui fapt istoric	
1.1. Folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări orale sau scrise 1.2. Evidențierea relației cauză – efect într-o succesiune de evenimente sau procese istorice 2.1. Recunoașterea unui context economic, social, politic, cultural, istoric 2.2. Extragerea informației esențiale dintr-un mesaj 2.4. Exprimarea acordului / dezacordului în raport cu un context social 2.5. Analiza critică a acțiunii personalităților și grupurilor umane în diverse contexte 5.1. Înțelegerea mesajului surselor istorice arheologice, scrise, vizuale și de istorie orală 5.3. Utilizarea adecvată a coordonatelor temporale și spațiale relative la un subiect istoric 5.5. Construirea de sinteze tematice	STATUL ȘI POLITICA <u>Forme de organizare politică în antichitate</u> - Probleme de atins: monarhia egipteană, democrația ateniană, republica și imperiul roman, regatul dac <u>Statul medieval</u> - Probleme de atins: Imperiul Bizantin, Franța, Imperiul romano-german <u>State medievale în spațiul românesc</u> <u>Absolutismul</u> - Probleme de atins: dinastiile Habsburg, Bourbon, Tudor, Romanov
1.3. Formularea de opinii și argumente referitoare la un subiect istoric 2.3. Recunoașterea perspectivelor multiple asupra faptelor și proceselor istorice utilizând surse istorice diverse 2.6. Utilizarea cunoștințelor și resurselor individuale în realizarea de investigații, de proiecte personale și de grup 5.2. Construirea de afirmații pe baza surselor istorice și formularea de concluzii relative la sursele istorice 5.4. Realizarea de analize comparative referitoare la spații și perioade istorice 5.6. Investigarea unui fapt istoric	

Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Folosirea limbajului adecvat în cadrul unei prezentări orale sau scrise 1.2. Evidențierea relației cauză – efect într-o succesiune de evenimente sau procese istorice 2.1. Recunoașterea unui context economic, social, politic, cultural, istoric 2.4. Analiza critică a acțiunii personalităților și grupurilor umane în diverse contexte 3.1. Recunoașterea asemănărilor și diferențelor dintre sine și celălalt, dintre persoane, dintre grupuri 5.1. Înțelegerea mesajului surselor istorice arheologice, scrise, vizuale și de istorie orală 5.3. Utilizarea adecvată a coordonatelor temporale și spațiale relative la un subiect istoric 5.5. Construirea de sinteze tematice	RELAȚIILE INTERNAȚIONALE <u>Islamul și Europa</u> - Probleme de atins: Califatul arab, Imperiul otoman, ideea de cruciadă <u>Tările Române și statele vecine în evul mediu</u> - Probleme de atins: relații comerciale și politico-militare în timpul domnitorilor Mircea cel Bătrân, Iancu de Hunedoara, Vlad Țepeș, Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul <u>Expansiunea europeană</u> - Probleme de atins: Călătorii și descoperirea noilor lumi, imperii coloniale în secolele XVI-XVII <u>Războiul de 30 de ani și diplomația europeană</u> - Probleme de atins: rațiunea de stat și echilibrul european
1.3. Formularea de opinii și argumente referitoare la un subiect istoric 2.3. Recunoașterea perspectivelor multiple asupra faptelor și proceselor istorice utilizând surse istorice multiple 2.6. Utilizarea cunoștințelor și resurselor individuale în realizarea de investigații, de proiecte personale și de grup 5.2. Construirea de afirmații pe baza surselor istorice și formularea de concluzii relative la sursele istorice 5.4. Realizarea de analize comparative referitoare la spații și perioade istorice 5.6. Investigarea unui fapt istoric	

Notă: Competențele specifice marcate cu **bold** reprezintă curriculum diferențiat. Conținuturile se studiază în ordine cronologică

SUGESTII METODOLOGICE

Modul în care este concepută programa răspunde unei duble exigențe: de a fi un punct de plecare comun pentru toți profesorii și, pe de altă parte, de a-i incita în interpretarea și adecvarea acesteia la condițiile specifice în care își desfășoară activitatea.

Existența unor programe centrate pe achizițiile elevilor, precum și noile dezvoltări pe care le înregistrează domeniul academic, au consecințe la nivelul didacticii disciplinei: putem constata “infuzia” unor demersuri consacrate la nivel academic, care promovează o cunoaștere de tip integrativ, critic și autoreflexiv (istoria mentalităților și istoria orală sunt doar câteva exemple). La un alt palier, “învățarea istoriei prin cercetare”, strategie de învățare utilizată mai larg în contexte

non-formale de educație, încurajează elevii să folosească o diversitate de surse, să utilizeze mărturiile contemporane, să alcătuiască proiecte și să argumenteze demersul utilizat.

Pe de altă parte, reprezentările publice și viziunile curente în viața publică și în mediul non-academic reprezintă un element care trebuie să stea în atenția profesorilor.

Acest nou context educațional regândește rolurile celor doi parteneri ai procesului educațional: profesorul și elevul/elevii. **Noile roluri** au în vedere:

a. **pentru profesor:** facilitarea învățării, încurajarea elevilor pentru a formula puncte de vedere personale, colaborarea cu elevii în realizarea demersului didactic;

b. **pentru elev:** învățarea prin cooperare, învățarea în contexte formale și non-formale, transferul învățării¹.

Asumarea noilor roluri antrenează demersuri didactice bazate pe învățarea prin descoperire, simulare, analiza surselor istorice, dezbateră, jocul de rol, proiectul. Acestea au avantajul de a permite alternarea formelor de activitate și favorizează evidențierea dimensiunii holistice a învățării. Experiențele anterioare de învățare pot să fie astfel corelate cu noile învățări.

Utilizarea surselor istorice în predarea istoriei trebuie să se afle permanent în atenția profesorului. Formarea competențelor legate de analiza surselor istorice este un obiectiv de predare important pentru că valoarea surselor pentru interpretarea istorică este foarte diferită, iar instrumentele de analiză ale diferitelor surse sunt foarte diverse. Din această perspectivă, strategiile didactice focalizate pe utilizarea surselor istorice trebuie să ia în considerare elemente precum categoria formală de sursă, categoria cronologică, utilitatea sursei în atingerea obiectivelor de predare. Conceptul cheie care trebuie să stea în atenția profesorului este cel de multiperspectivitate, însemnând "un mod de a gândi, a selecta, a examina și a utiliza dovezi provenind din diferite surse pentru a lămuri complexitatea unei situații și pentru a descoperi ceea ce s-a întâmplat și de ce" (Stradling, R.: 2001). Un demers didactic focalizat pe înțelegerea multiperspectivității înseamnă a ajuta elevii să exerseze modalități de analiză a faptelor/proceselor istorice pentru a înțelege ceea ce s-a întâmplat în trecut și de ce. Activitățile propuse trebuie să contribuie la înlăturarea stereotipurilor, a discriminării și a automatismelor de gândire, precum și la cultivarea spiritului tolerant.

Gândirea critică este considerată un factor-cheie în învățarea eficientă. Antrenarea acestui tip de gândire poate avea ca punct de plecare strategii bazate pe lectură activă, elaborarea raționamentelor, formulare de întrebări, elaborare de texte diverse (fișe de lectură, comentarii, recenzii, referate, eseuri), folosirea de metode grafice.

¹ Capacitatea de transfer a ceea ce a învățat elevul la noile situații se constituie într-un indicator important al învățării adaptative, flexibile. Transferul poate fi identificat la o varietate de niveluri (de la un set de concepte la altul, de la o disciplină la alta, de la un an școlar la altul și din cadrul școlii în viața de zi cu zi, în activitățile non-formale (ISE, 2003)

Utilizarea investigației ca demers didactic favorizează: exersarea tehnicilor de muncă intelectuală și metoda învățării prin descoperire, coroborarea izvoarelor istorice și interpretarea lor, cultivarea interesului pentru cercetare, învățarea etapelor proiectării unei investigații istorice (Ghid de evaluare, 1996). Etapele parcurse de un demers investigativ includ: identificarea temei, formularea întrebărilor referitoare la domeniul de interes, stabilirea obiectivelor investigației, identificarea surselor de informare, realizarea unui plan, colectarea informațiilor/datelor, analiza și prelucrarea informațiilor, prezentarea rezultatelor.

Integrarea noilor tehnologii informatice în procesul de predare-învățare (inclusiv Internetul) devine esențială în condițiile multiplicării surselor de informare și de comunicare.

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Evaluarea trebuie să se realizeze ca evaluare continuă, formativă. Pentru a favoriza o evaluare obiectivă profesorii trebuie să prezinte cu claritate rezultatele pe care trebuie să le atingă elevii. Alături de formele clasice de evaluare recomandăm utilizarea unor instrumente complementare de evaluare: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor

Studierea faptelor/proceselor istorice² (politice, economice, culturale, ideologice, militare, precum și a imaginii societății în diferite perioade), a personalităților, instituțiilor, popoarelor/națiunilor, se va face avându-se în vedere:

- **contextul:** timp, spațiu, cauze, premise/factori interni și externi;
- **caracteristicile faptului / procesului:** definire, aspecte ale desfășurării / instituții / atribuții / prevederi relaționate pe verticală și pe orizontală, forțe politice / sociale / grupuri / personalități;
- **semnificațiile și impactul:** însemnătate, consecințe imediate și de perspectivă, influențe;
- **perspectivele multiple.**

² Precizăm că problemele de atins nu corespund lecțiilor.

Anexa nr. 2 la ordinul ministrului educației și cercetării nr. 4598 / 31.08.2004

MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU CURRICULUM

PROGRAME ȘCOLARE PENTRU CLASA A X-A

CICLUL INFERIOR AL LICEULUI

ISTORIE

Aprobat prin ordin al ministrului

Nr. 4598 / 31.08.2004

București, 2004

NOTA DE PREZENTARE

Programa propune ca finalitate a studiului istoriei formarea, printr-un demers de învățare flexibil, care nu exclude rigoarea necesară unui tip specific de antrenament intelectual, a acelor competențe și atitudini necesare absolventului învățământului obligatoriu.

Programa de istorie pentru clasa a X -a¹ reprezintă concretizarea modelului didactic al istoriei, specifică ciclului inferior al liceului.

Nucleul funcțional al programei este reprezentat de competențele specifice asociate conținuturilor.

În construirea modelului didactic s-au avut în vedere:

- contribuția istoriei la finalitățile sistemului de învățământ din România;
- contribuția istoriei la formarea competențelor cheie europene;
- recomandările referitoare la studiul istoriei, cuprinse în documente elaborate la nivel european, în mod deosebit, Recomandarea nr. 15/2001 a Consiliului Europei cu privire la studiul istoriei în secolul XXI și Memorandumul pentru educația permanentă, elaborat de Uniunea Europeană;
- identificarea acelor competențe care pot fi evaluate în perioada finalizării învățământului obligatoriu;
- identificarea unui număr relevant de situații în care este cerută demonstrarea fiecărei competențe;
- selectarea unui anumit decupaj de conținut organizat în jurul unor domenii relevante pentru elev și reprezentative din perspectiva științei istorice și a cerințelor societății contemporane;
- contribuția obiectelor de studiu din aria Om și societate la profilul de formare al absolventului învățământului obligatoriu, în mod deosebit la competențe care vizează: comunicarea, participarea la rezolvarea problemelor comunității, învățarea eficientă, educația permanentă.

Programa școlară are următoarea structură:

- nota de prezentare care identifică statutul istoriei în curriculum-ul național;
- competențele generale ale studierii istoriei în ciclul inferior al liceului, având ca puncte de plecare contribuția istoriei la domeniile de competențe-cheie și specificul istoriei ca domeniu de cunoaștere;
- competențele specifice și conținuturile asociate acestora cu elemente specifice derivate din caracteristicile traseelor educaționale care includ istoria ca domeniu de studiu în clasele a IX-a și a X-a.
- valorile și atitudinile, finalități de natură axiologică, urmărite prin studiul istoriei pe durata învățământului liceal;
- sugestiile metodologice, elaborate pentru a orienta proiectarea demersului didactic adecvat competențelor, valorilor și atitudinilor prevăzute de programele școlare.

¹ Cursul integrat de istorie cuprinde 60% teme de istorie românească și 40 % teme de istorie universală.

Programa include acele competențe care pot fi evaluate în perioada finalizării învățământului obligatoriu și un număr relevant de situații în care este cerută demonstrarea fiecărei competențe.

Decupajul de conținut propus de programă este organizat în jurul unor domenii relevante pentru elev și reprezentative din perspectiva științei și a cerințelor societății contemporane. Aceste domenii, reprezentate pe toată durata studierii istoriei în învățământul preuniversitar (clasele a III-a / a IV-a – a XII-a) sunt: *Popoare și spații istorice; Oamenii, societatea și lumea ideilor; Statul și politica; Religia și viața religioasă; Relațiile internaționale*. La nivelul fiecărui an de studiu, domeniilor de conținut le sunt subsumate mai multe teme. La selectarea acestor teme au contribuit criterii care țin de știința istorică, precum și competențele specifice prevăzute de programă. Tratarea temelor și a problemelor de atins se va face în ordine cronologică, fără a se ține cont de gruparea acestora pe domeniile de conținut mai sus precizate.

Programa prevede competențe specifice suplimentare pentru elevii care studiază istoria în curriculum diferențiat (marcate în textul programei), pentru a permite acestora un început de specializare.

Pentru ciclul inferior al liceului conținuturile învățării prezintă evoluția civilizației până în contemporaneitate.

Integrarea cunoștințelor propuse de toate celelalte discipline studiate și a competențelor vizate de acestea este una din trăsăturile de bază ale istoriei, demers prin excelență interdisciplinar și transdisciplinar.

Programa este în așa fel concepută încât să încurajeze creativitatea didactică și adecvarea demersurilor didactice la particularitățile elevilor.

Profesorii și autorii de manuale își pot concentra atenția în mod diferit asupra activităților de învățare și asupra practicilor didactice

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea vocabularului și a informației în comunicarea orală sau scrisă
2. Dezvoltarea comportamentului civic prin exersarea deprinderilor sociale
3. Formarea imaginii pozitive despre sine și despre ceilalți
4. Sensibilizarea față de valorile estetice ale culturii
5. Utilizarea surselor istorice a metodelor și tehnicilor adecvate istoriei pentru rezolvarea de probleme

VALORI ȘI ATITUDINI

Competențele generale și specifice care trebuie formate prin procesul de predare-învățare a disciplinei au la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- Coerență și rigoare în gândire și acțiune
- Gândire critică și flexibilă
- Relaționarea pozitivă cu ceilalți
- Respectarea drepturilor fundamentale ale omului
- Dezvoltarea atitudinilor pro-active în viața personală și cea socială
- Antrenarea gândirii prospective prin înțelegerea rolului istoriei în viața prezentă și ca factor de predicție a schimbărilor
- Rezolvarea pe cale non-violentă a conflictelor
- Asumarea toleranței etnice, religioase și culturale.

COMPETENȚE SPECIFICE¹ ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi
1.1 Exprimarea unei opinii în limbajul adecvat istoriei 2.4 Recunoașterea continuității, schimbării și a cauzalității în evoluția socială 3.1 Recunoașterea și acceptarea interculturalității 4.1 Exprimarea unei opinii față de o operă culturală în cadrul unei dezbateri 4.2 Aprecierea valorilor trecutului prin raportarea la actualitate 1.3 Exprimarea de judecăți de valoare utilizând limbajul specific istoriei 2.6 Identificarea unor posibile teme de cercetare a unui context istoric 5.5 Realizarea unei investigații asupra unui subiect de istorie locală	POPOARE ȘI SPATII ISTORICE • Lumea la cumpăna secolelor XIX-XX Probleme de atins: diversitatea europeană, civilizațiile asiatice și africane și modernitatea, SUA
1.1 Exprimarea de opinii în limbajul adecvat istoriei 1.2 Formularea de argumente referitoare la un subiect istoric 2.2 Alcătuirea planului unei investigații, a unui proiect personal sau de grup utilizând resurse diverse 2.3 Analizarea factorilor politici, sociali, economici, culturali care alcătuiesc imaginea unei societăți 2.4 Recunoașterea continuității, schimbării și a cauzalității în evoluția socială 2.5 Examinarea consecințelor directe și indirecte ale acțiunii umane 3.1 Recunoașterea și acceptarea interculturalității 4.1 Exprimarea unei opinii față de o operă culturală în cadrul unei dezbateri 4.2 Aprecierea valorilor trecutului prin raportarea la actualitate 4.3 Formarea unor reprezentări culturale despre spații și epoci istorice diferite 5.2 Încadrarea unui eveniment sau a unei serii de evenimente într-un context cronologic 5.3 Plasarea evenimentelor și proceselor istorice într-un context istoric mai larg românesc, european sau universal 2.6 Identificarea unor posibile teme de cercetare a unui context istoric 2.7 Utilizarea surselor de istorie orală 2.8 Identificarea aspectelor trecutului ce pot contribui la înțelegerea prezentului 5.4 Realizarea de analize comparative și sinteze referitoare la spații și perioade istorice 5.5 Realizarea unei investigații asupra unui subiect de istorie locală	OAMENII, SOCIETATEA ȘI LUMEA IDEILOR • Epoca luminilor Probleme de atins: noi principii și valori în societate • Revoluția industrială Probleme de atins: știința, tehnica, economia, societatea • Anul 1848 în Europa Probleme de atins: aspirații liberale și naționale în Europa, 1848 în spațiul românesc • Lumea în perioada interbelică Probleme de atins: Marea Unire, economia, viața cotidiană, mișcarea feministă, România în anul 1938 – societate și cultură • Lumea postbelică Probleme de atins: reconstrucția economică, revoluția tehnico-științifică, drepturile omului, minoritățile, rolul societății civile • Societatea la începutul mileniului III Probleme de atins: globalizare, terorism, viața cotidiană

¹ Competențele specifice marcate cu **aldine** reprezintă curriculum diferențiat și sunt obligatorii numai pentru specializările din cadrul liceului teoretic – profil uman.

Competențe specifice	Conținuturi
1.1 Exprimarea de opinii în limbajul adecvat istoriei 2.1 Recunoașterea și acceptarea perspectivelor multiple asupra faptelor și proceselor istorice 2.3 Analizarea factorilor politici, sociali, economici, culturali care alcătuiesc imaginea unei societăți 2.5 Examinarea consecințelor directe și indirecte ale acțiunii umane 3.1 Recunoașterea și acceptarea interculturalității 3.2 Adecvarea comportamentului la contexte și situații istorice 2.6 Identificarea unor posibile teme de cercetare a unui context istoric 2.7 Utilizarea surselor de istorie orală 2.8 Identificarea aspectelor trecutului ce pot contribui la înțelegerea prezentului	RELIGIA ȘI VIAȚA RELIGIOASĂ • Religia în lumea contemporană Probleme de atins: creștinismul, islamul, budismul, alte religii, ecumenismul religios, dialogul între religii, libertate religioasă și prozelitism
1.1 Exprimarea de opinii în limbajul adecvat istoriei 1.2 Formularea de argumente referitoare la un subiect istoric 2.1 Recunoașterea și acceptarea perspectivelor multiple asupra faptelor și proceselor istorice 2.2 Alcătuirea planului unei investigații, a unui proiect personal sau de grup utilizând resurse diverse 2.3 Analizarea factorilor politici, sociali, economici, culturali care alcătuiesc imaginea unei societăți 2.4 Recunoașterea continuității, schimbării și a cauzalității în evoluția socială 2.5 Examinarea consecințelor directe și indirecte ale acțiunii umane 5.1 Construirea de afirmații pe baza surselor și formularea de concluzii relative la sursele istorice 5.2 Încadrarea unui eveniment sau a unei serii de evenimente într-un context cronologic 5.3 Plasarea evenimentelor și proceselor istorice într-un context istoric mai larg românesc, european sau universal 1.3 Exprimarea de judecăți de valoare utilizând limbajul specific istoriei 2.6 Identificarea unor posibile teme de cercetare a unui context istoric 2.8 Identificarea aspectelor trecutului ce pot contribui la înțelegerea prezentului 5.4 Realizarea de analize comparative și sinteze referitoare la spații și perioade istorice	STATUL ȘI POLITICA • Organizarea statelor moderne Probleme de atins: "Revoluția glorioasă", constituirea SUA, Revoluția franceză, Franța napoleoniană • State naționale și multinaționale în a doua jumătate a secolului XIX Probleme de atins: România, Germania, Austro-Ungaria • Regimuri politice în perioada interbelică Probleme de atins: regimuri democratice, fascismul, nazismul, comunismul • Regimuri politice postbelice Probleme de atins: regimuri politice democratice și totalitare

Competențe specifice	Conținuturi
1.1 Exprimarea de opinii în limbajul adecvat istoriei 1.2 Formularea de argumente referitoare la un subiect istoric 2.1 Recunoașterea și acceptarea perspectivelor multiple asupra faptelor și proceselor istorice 2.4 Recunoașterea continuității, schimbării și a cauzalității în evoluția socială 2.5 Examinarea consecințelor directe și indirecte ale acțiunii umane 5.1 Construirea de afirmații pe baza surselor și formularea de concluzii relative la sursele istorice 5.2 Încadrarea unui eveniment sau a unei serii de evenimente într-un context cronologic 5.3 Plasarea evenimentelor și proceselor istorice într-un context istoric mai larg românesc, european sau universal 2.6 Identificarea unor posibile teme de cercetare a unui context istoric 2.7 Utilizarea surselor de istorie orală 2.8 Identificarea aspectelor trecutului ce pot contribui la înțelegerea prezentului 5.4 Realizarea de analize comparative și sinteze referitoare la spații și perioade istorice	RELAȚIILE INTERNAȚIONALE • Țările Române și problema orientală Probleme de atins: secolul fanariot, războaie ruso-austro-turce, anul 1821, Regulamentul organic • Relațiile internaționale în secolul al XIX-lea Probleme de atins: Congresul de la Viena, concertul european, sistemul de alianțe • Marile conflicte ale secolului XX Probleme de atins: primul război mondial – un nou tip de război, tratatele de pace și relațiile internaționale interbelice, al doilea război mondial, Holocaustul, România și cele două războaie mondiale • Relațiile internaționale postbelice Probleme de atins: organizații internaționale, războiul rece, prăbușirea comunismului în Europa • România și integrarea euroatlantică Probleme de atins: UE – parteneriat și integrare, NATO

Notă: Competențele specifice marcate cu **bold** reprezintă curriculum diferențiat. Conținuturile se studiază în ordine cronologică

SUGESTII METODOLOGICE

Modul în care este concepută programa răspunde unei duble exigențe: de a fi un punct de plecare comun pentru toți profesorii și, pe de altă parte, de a-i incita în interpretarea și adecvarea acesteia la condițiile specifice în care își desfășoară activitatea.

Existența unor programe centrate pe achizițiile elevilor, precum și noile dezvoltări pe care le înregistrează domeniul academic, au consecințe la nivelul didacticii disciplinei: putem constata “infuzia” unor demersuri consacrate la nivel academic, care promovează o cunoaștere de tip integrativ, critic și autoreflexiv (istoria mentalităților și istoria orală sunt doar câteva exemple). La un alt palier, “învățarea istoriei prin cercetare”, strategie de învățare utilizată mai larg în contexte non-formale de educație, încurajează elevii să folosească o diversitate de surse, să utilizeze mărturiile contemporane, să alcătuiască proiecte și să argumenteze demersul utilizat.

Pe de altă parte, reprezentările publice și viziunile curente în viața publică și în mediul non-academic reprezintă un element care trebuie să stea în atenția profesorilor.

Acest nou context educațional regândește rolurile celor doi parteneri ai procesului educațional: profesorul și elevul/elevii. **Noile roluri** au în vedere:

- a. **pentru profesor:** facilitarea învățării, încurajarea elevilor pentru a formula puncte de vedere personale, colaborarea cu elevii în realizarea demersului didactic;
- b. **pentru elev:** învățarea prin cooperare, învățarea în contexte formale și non-formale, transferul învățării².

Asumarea noilor roluri antrenează demersuri didactice bazate pe învățarea prin descoperire, simulare, analiza surselor istorice, dezbaterea, jocul de rol, proiectul. Acestea au avantajul de a permite alternarea formelor de activitate și favorizează evidențierea dimensiunii holistice a învățării. Experiențele anterioare de învățare pot să fie astfel corelate cu noile învățări.

Utilizarea surselor istorice în predarea istoriei trebuie să se afle permanent în atenția profesorului. Formarea competențelor legate de analiza surselor istorice este un obiectiv de predare important pentru că valoarea surselor pentru interpretarea istorică este foarte diferită, iar instrumentele de analiză ale diferitelor surse sunt foarte diverse. Din această perspectivă, strategiile didactice focalizate pe utilizarea surselor istorice trebuie să ia în considerare elemente precum categoria formală de sursă, categoria cronologică, utilitatea sursei în atingerea obiectivelor de predare. Conceptul cheie care trebuie să stea în atenția profesorului este cel de multiperspectivitate, însemnând "Un mod de a gândi, a selecta, a examina și a utiliza dovezi provenind din diferite surse pentru a lămuri complexitatea unei situații și pentru a descoperi ceea ce s-a întâmplat și de ce" (Stradling, R.: 2001). Un demers didactic focalizat pe înțelegerea multiperspectivității înseamnă a ajuta elevii să exerseze modalități de analiză a faptelor/proceselor istorice pentru a înțelege ceea ce s-a întâmplat în trecut și de ce. Activitățile propuse trebuie să contribuie la înlăturarea stereotipurilor, a discriminării și a automatismelor de gândire, precum și la cultivarea spiritului tolerant.

Gândirea critică este considerată un factor-cheie în învățarea eficientă. Antrenarea acestui tip de gândire poate avea ca punct de plecare strategii bazate pe lectura activă, elaborarea raționamentelor, formulare de întrebări, elaborare de texte diverse (fișe de lectură, comentarii, recenzii, referate, eseuri), folosirea de metode grafice.

Utilizarea investigației ca demers didactic favorizează: exersarea tehnicilor de muncă intelectuală și metoda învățării prin descoperire, coroborarea izvoarelor istorice și interpretarea lor, cultivarea interesului pentru cercetare, învățarea etapelor proiectării unei investigații istorice (Ghid de evaluare, 1996). Etapele parcurse de un demers investigativ includ: identificarea temei, formularea întrebărilor referitoare la domeniul de interes, stabilirea

² Capacitatea de transfer a ceea ce a învățat elevul la noile situații se constituie într-un indicator important al învățării adaptative, flexibile. Transferul poate fi identificat la o varietate de niveluri (de la un set de concepte la altul, de la o disciplină la alta, de la un an școlar la altul și din cadrul școlii în viața de zi cu zi, în activitățile non-formale (ISE, 2003)

obiectivelor investigației, identificarea surselor de informare, realizarea unui plan, colectarea informațiilor/datelor, analiza și prelucrarea informațiilor, prezentarea rezultatelor.

Integrarea noilor tehnologii informatice în procesul de predare-învățare (inclusiv Internetul) devine esențială în condițiile multiplicării surselor de informare și de comunicare.

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Evaluarea trebuie să se realizeze ca evaluare continuă, formativă. Pentru a favoriza o evaluare obiectivă profesorii trebuie să prezinte cu claritate rezultatele pe care trebuie să le atingă elevii. Alături de formele clasice de evaluare recomandăm utilizarea unor instrumente complementare de evaluare: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor

Studierea faptelor/proceselor istorice² (politice, economice, culturale, ideologice, militare, precum și a imaginii societății în diferite perioade), a personalităților, instituțiilor, popoarelor/națiunilor, se va face avându-se în vedere:

- **contextul:** timp, spațiu, cauze, premise/factori interni și externi;
- **caracteristicile faptului / procesului:** definire, aspecte ale desfășurării / instituții / atribuții / prevederi relaționate pe verticală și pe orizontală, forțe politice / sociale / grupuri / personalități;
- **semnificațiile și impactul:** însemnătate, consecințe imediate și de perspectivă, influențe;
- **perspectivele multiple.**

² Precizăm că problemele de atins nu corespund lecțiilor.

MINISTERUL EDUCAȚIEI, CERCETĂRII ȘI INOVĂRII

PROGRAMĂ ȘCOLARĂ

ISTORIE

CLASA A XI-A¹

CICLUL SUPERIOR AL LICEULUI

Aprobată prin ordin al ministrului

Nr. ____ / ____

București, 2009

¹ Se aplică și la clasa a XII-a – filiera tehnologică, ruta progresivă de calificare prin școala de arte și meserii + anul de completare.

NOTĂ DE PREZENTARE

Studiul disciplinei *Istorie*, în ciclul superior al liceului, se focalizează pe înțelegerea specificului cunoașterii de tip istoric și pe funcționalitatea acesteia pentru diferitele domenii de activitate. În acest context, oferta de cunoaștere pe care o face programa își propune să stimuleze interesul pentru istorie, să asigure premise pentru continuarea învățării după finalizarea studiilor liceale și să permită elevilor să reflecteze asupra impactului trecutului în viața cotidiană.

În conformitate cu planurile-cadru de învățământ pentru ciclul superior al liceului, în clasa a XI-a, respectiv în clasa a XII-a (ruta progresivă de calificare prin școala de arte și meserii și anul de completare), disciplina *Istorie* se studiază după cum urmează:

- (a) **3 ore pe săptămână:** la filiera teoretică, profil umanist, specializarea științe sociale; la filiera vocațională, profil ordine și securitate publică (licee ale MAI), specializarea științe sociale;
- (b) **2 ore pe săptămână:** la filiera teoretică, profil umanist, specializarea filologie; la filiera vocațională, profil pedagogic, specializarea învățător/ educatoare; la filiera tehnologică, calificările profesionale tehnician în turism, coafor stilist, tehnician în activități de poștă, tehnician în hotelărie, tehnician în activități economice, tehnician în activități de comerț, tehnician în administrație, tehnician în gastronomie, tehnician în achiziții și contractări, organizator banqueting;
- (c) **1 oră pe săptămână:** la filiera teoretică, profil real, specializările matematică-informatică și științe ale naturii; la filiera vocațională, profil pedagogic, toate specializările, cu excepția celei specificate la punctul (b); la filiera vocațională, profilurile artistic, sportiv, teologic și militar MAPN; la filiera tehnologică, toate calificările profesionale, cu excepția celor specificate la punctul (b).

Programa este structurată astfel:

- notă de prezentare,
- competențe generale,
- valori și atitudini,
- competențe specifice și conținuturi asociate acestora,
- sugestii metodologice.

Competențele specifice și conținuturile parcurse de toate filierele, profilurile și specializările din ciclul superior al liceului constituie **nucleul comun al programei școlare**; de aceea ele sunt marcate în text prin elemente de tehnoredactare specifice (asterisc și corp de literă cursiv).

Competențele specifice și conținuturile marcate prin asterisc (*) și corp de literă cursiv sunt obligatorii numai pentru filiera teoretică, profil umanist, specializarea științe sociale, care are prevăzute în planul-cadru 3 ore de *Istorie* pe săptămână.

Conținuturile marcate prin asterisc (*) și corp de literă cursiv sunt obligatorii numai la specializările care au prevăzute în planul-cadru 2 ore de *Istorie* pe săptămână.

Cele patru competențe generale și competențele specifice vizează domeniile:

- comunicare;
- relații interpersonale, civice și interculturale;
- surse istorice și modalități de analiză și utilizare a acestora pentru informare, documentare și cercetare;
- învățare permanentă.

Focalizarea pe aceste domenii de competență a avut în vedere asigurarea progresului în învățare în context formal și non-formal.

Conținuturile asociate competențelor specifice se subsumează domeniilor de conținut incluse în programele pentru ciclul inferior al liceului și anume:

1. Popoare și spații istorice
2. Oamenii, societatea și lumea ideilor
3. Statul și politica
4. Relațiile internaționale
5. Religia și viața religioasă.

Pentru fiecare domeniu de conținut programa identifică un set de teme, conținuturi, probleme de atins și studii de caz care aduc în discuție probleme ale epocii contemporane cu impact asupra vieții cotidiene. Conținuturile reprezintă mijloace prin care elevul poate dobândi competențele generale și specifice propuse de programă, ținând să contribuie la dezvoltarea unei personalități autonome, capabilă să analize, să propună soluții, să accepte diversitatea și dialogul, să observe și să abordeze perspectivele multiple asupra trecutului, precum și problemele sensibile și controversate, să ia decizii în cunoștință de cauză, să-și asume responsabilități, să practice atitudinile și valorile societății democratice.

Acest mod de a înțelege conținuturile învățării a determinat opțiunea pentru teme care aparțin secolului XX. Alte argumente se referă la nevoia înțelegerii aprofundate a vieții cotidiene în toate aspectele sale (economic, social, politic, cultural, religios, al mentalităților), la necesitatea dobândirii comportamentului democratic și a instrumentelor intelectuale minime care să susțină învățarea pe parcursul întregii vieți.

De asemenea, construirea acestei programe a ținut cont și de achizițiile dobândite de elevi în perioada anterioară (clasele a IX-a și a X-a).

Programa se dorește un răspuns la interesele de cunoaștere ale elevului, la evoluțiile domeniului academic, precum și la viziunea societății contemporane asupra educației așa cum apare în diferite documente elaborate la nivel european: recomandările Consiliului Europei referitoare la studiul istoriei și al educației civice, Memorandumul pentru educația permanentă, elaborat de Comisia Europeană.

COMPETENȚE GENERALE

1. Utilizarea eficientă a comunicării și a limbajului de specialitate
2. Exersarea demersurilor și acțiunilor civice democratice
3. Aplicarea principiilor și metodelor adecvate în abordarea surselor istorice
4. Folosirea resurselor care susțin învățarea permanentă

VALORI ȘI ATITUDINI

Educația pentru cetățenie și valori democratice presupune însușirea valorilor, atitudinilor și comportamentelor democratice.

Ca urmare, competențele generale și specifice care trebuie formate prin procesul de predare-învățare a disciplinei au la bază și promovează următoarele valori și atitudini:

- Coerență și rigoare în gândire și acțiune
- Gândire critică și flexibilă
- Relaționarea pozitivă cu ceilalți
- Respectarea drepturilor fundamentale ale omului
- Dezvoltarea atitudinilor pro-active în viața personală și cea socială
- Antrenarea gândirii prospective prin înțelegerea rolului istoriei în viața prezentă și ca factor de predicție a schimbărilor
- Rezolvarea pe cale non-violentă a conflictelor
- Asumarea toleranței etnice, religioase și culturale.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

La filiera teoretică, profil umanist, specializarea științe sociale (3 ore/ săptăm.) programa se parcurge integral. La specializările care au prevăzute pentru <i>Istorie</i> 2 ore/ săptăm. sunt obligatorii: competențele specifice scrise cu litere necursive și fără asterisc, toate conținuturile, inclusiv cele marcate prin asterisc (*) și corp de literă cursiv. Competențele specifice și conținuturile marcate prin asterisc (*) și corp de literă cursiv nu sunt obligatorii la specializările care au prevăzută 1 oră de <i>Istorie</i> pe săptămână.	
Competențe specifice	Conținuturi
1.1. Formularea, în scris și oral, a unor opinii referitoare la o temă de istorie <i>*1.2. Elaborarea unei argumentări orale sau scrise</i> <i>*3.2. Compararea relevanței surselor istorice în abordarea unui subiect</i>	POPOARE ȘI SPAȚII ISTORICE ▪ Europa și lumea în secolul XX <u>Probleme de atins:</u> Europa contemporană (unitate, diversitate, integrare); <i>*Europa și spațiile de civilizație extraeuropene.</i> Cultura română – cultură europeană; România și Europa în secolul al XX-lea; <i>*Grigore Gafencu și unitatea europeană; *Imaginea României în presă internațională după anul 1989 – (studii de caz)</i>
1.3. Compararea unor opinii și argumente diferite referitoare la o temă de istorie 2.1. Cunoașterea și asumarea valorilor cetățeniei democratice 3.1. Selectarea și comentarea surselor istorice pentru a susține / combate un punct de vedere <i>*4.1. Proiectarea unei cercetări cu subiect istoric</i>	OAMENII, SOCIETATEA ȘI LUMEA IDEILOR ▪ Economie și societate în lumea postbelică <u>Probleme de atins:</u> Ocupații și statute profesionale; Migrații în lumea contemporană, Viața privată și viața publică; <i>*Curenți și idei economice: economii dirijate și economii liberale.</i> Economie rurală – economie urbană în România; <i>*Diaspora și exilul românesc – (studii de caz).</i> ▪ Știința și societatea <u>Probleme de atins:</u> Impactul tehnologiei asupra vieții cotidiene și a mediului; Noile tehnologii și timpul liber. Contribuții românești la dezvoltarea științei și tehnicii – (studii de caz).
2.2. Analizarea instituțiilor, normelor și procedurilor de guvernare 2.3. Folosirea strategiilor de negociere și cooperare civică 3.3. Descoperirea în sursele de informare a perspectivelor diferite asupra evenimentelor și proceselor istorice 1.3. Compararea unor opinii și argumente diferite referitoare la o temă de istorie	STATUL ȘI POLITICA ▪ Statele în perioada contemporană <u>Probleme de atins:</u> Forme de organizare statală; Idei și regimuri politice. România – de la statul totalitar la statul de drept; <i>*Teme și dezbateri politice în Parlamentul României la 1900; *Sistemul electoral din România între 1918-1938 și dinamica partidelor politice – (studii de caz).</i>
3.3. Descoperirea în sursele de informare a perspectivelor multiple asupra evenimentelor și proceselor istorice 4.2. Folosirea mijloacelor și a tehnologiilor de informare și comunicare pentru investigarea unui eveniment sau a unui proces istoric <i>*1.4. Susținerea argumentată a unui punct de vedere într-o discuție / într-un referat pe teme de istorie</i>	RELAȚIILE INTERNAȚIONALE ▪ Cooperare și conflict <u>Probleme de atins:</u> Instituții, mecanisme și politici de rezolvare a conflictelor în lumea contemporană. România și conflictele regionale în secolul XX; <i>*România în Tratatul de la Varșovia – (studii de caz).</i>
3.4. Analiza diversității sociale, culturale și de civilizație în istorie pornind de la sursele istorice <i>*1.4. Susținerea argumentată a unui punct de vedere într-o discuție / într-un referat pe teme de istorie</i>	RELIGIA ȘI VIAȚA RELIGIOASĂ ▪ Religia în lumea contemporană <u>Probleme de atins:</u> Fundamentalismul; Arhitectura religioasă; <i>*Pelerinajul.</i> Diversitatea religioasă în România – (studiu de caz).

SUGESTII METODOLOGICE

Modul în care este concepută programa răspunde unei duble exigențe: de a fi un punct de plecare comun pentru toți profesorii și, pe de altă parte, de a-i incita în interpretarea și adecvarea acestora la condițiile specifice în care își desfășoară activitatea.

Existența unor programe centrate pe achizițiile elevilor, precum și noile dezvoltări pe care le înregistrează domeniul academic, au consecințe la nivelul didacticii disciplinei: putem constata “infuzia” unor demersuri consacrate la nivel academic, care promovează o cunoaștere de tip integrativ, critic și autoreflexiv (istoria mentalităților și istoria orală sunt doar câteva exemple). La un alt palier, “învățarea istoriei prin cercetare”, strategie de învățare utilizată mai larg în contexte non-formale de educație, încurajează elevii să folosească o diversitate de surse, să utilizeze mărturiile contemporane, să alcătuiască proiecte și să argumenteze demersul utilizat.

Pe de altă parte, reprezentările publice și viziunile curente în viața publică și în mediul non-academic reprezintă un element care trebuie să stea în atenția profesorilor.

Acest nou context educațional regândește rolurile celor doi parteneri ai procesului educațional: profesorul și elevul/elevii. Noile roluri au în vedere:

- a) pentru profesor: facilitarea învățării, încurajarea elevilor pentru a formula puncte de vedere personale, colaborarea cu elevii în realizarea demersului didactic;
- b) pentru elev: învățarea prin cooperare, învățarea în contexte formale și non-formale, transferul învățării².

Asumarea noilor roluri antrenează demersuri didactice bazate pe învățarea prin descoperire, simulare, analiza surselor istorice, dezbateră, jocul de rol, proiectul. Acestea au avantajul de a permite alternarea formelor de activitate și favorizează evidențierea dimensiunii holistice a învățării. Experiențele anterioare de învățare pot să fie astfel corelate cu noile învățări.

Utilizarea surselor istorice în predarea istoriei trebuie să se afle permanent în atenția profesorului. Formarea competențelor legate de analiza surselor istorice este un obiectiv de predare important pentru că valoarea surselor pentru interpretarea istorică este foarte diferită, iar instrumentele de analiză ale diferitelor surse sunt foarte diverse. Din această perspectivă, strategiile didactice focalizate pe utilizarea surselor istorice trebuie să ia în considerare elemente precum categoria formală de sursă, categoria cronologică, utilitatea sursei în atingerea obiectivelor de predare. Conceptul cheie care trebuie să stea în atenția profesorului este cel de multiperspectivitate, însemnând “Un mod de a gândi, a selecta, a examina și a utiliza dovezi provenind din diferite surse pentru a lămurii complexitatea unei situații și pentru a descoperi ceea ce s-a întâmplat și de ce” (Stradling, R.: 2001). Un demers didactic focalizat pe înțelegerea multiperspectivității înseamnă a ajuta elevii să exerseze modalități de analiză a faptelor/proceselor istorice pentru a înțelege ceea ce s-a întâmplat în trecut și de ce. Activitățile propuse trebuie să contribuie la înlăturarea stereotipurilor, a discriminării și a automatismelor de gândire, precum și la cultivarea spiritului tolerant.

Gândirea critică este considerată un factor-cheie în învățarea eficientă. Antrenarea acestui tip de gândire poate avea ca punct de plecare strategii bazate pe lectură activă, elaborarea raționamentelor, formulare de întrebări, elaborare de texte diverse (fișe de lectură, comentarii, recenzii, referate, eseuri), folosirea de metode grafice.

² Capacitatea de transfer a ceea ce a învățat elevul la noile situații se constituie într-un indicator important al învățării adaptative, flexibile. Transferul poate fi identificat la o varietate de niveluri (de la un set de concepte la altul, de la o disciplină la alta, de la un an școlar la altul și din cadrul școlii în viața de zi cu zi, în activitățile non-formale (ISE, 2003).

Utilizarea investigației ca demers didactic favorizează: exersarea tehnicilor de muncă intelectuală și metoda învățării prin descoperire, coroborarea izvoarelor istorice și interpretarea lor, cultivarea interesului pentru cercetare, învățarea etapelor proiectării unei investigații istorice (Ghid de evaluare, 1996). Etapele parcurse de un demers investigativ includ: identificarea temei, formularea întrebărilor referitoare la domeniul de interes, stabilirea obiectivelor investigației, identificarea surselor de informare, realizarea unui plan, colectarea informațiilor/datelor, analiza și prelucrarea informațiilor, prezentarea rezultatelor.

Integrarea noilor tehnologii informatice în procesul de predare-învățare (inclusiv Internetul) devine esențială în condițiile multiplicării surselor de informare și de comunicare.

Evaluarea reprezintă o componentă organică a procesului de învățare. Evaluarea trebuie să se realizeze ca evaluare continuă, formativă. Pentru a favoriza o evaluare obiectivă profesorii trebuie să prezinte cu claritate rezultatele pe care trebuie să le atingă elevii. Alături de formele clasice de evaluare recomandăm utilizarea unor instrumente complementare de evaluare: proiectul, portofoliul, autoevaluarea, observarea sistematică a activității și a comportamentului elevilor.

Studierea faptelor/ proceselor istorice² (politice, economice, culturale, ideologice, militare, precum și a imaginii societății în diferite perioade), a personalităților, instituțiilor, popoarelor/națiunilor, se va face avându-se în vedere:

- contextul: timp, spațiu, cauze, premise/ factori interni și externi;
- caracteristicile faptului/ procesului: definire, aspecte ale desfășurării/ instituții/ atribuții/ prevederi relaționate pe verticală și pe orizontală, forțe politice/ sociale/ grupuri/ personalități;
- semnificațiile și impactul: însemnătate, consecințe imediate și de perspectivă, influențe;
- perspectivele multiple.

² Precizăm că problemele de atins nu corespund lecțiilor.

COLEGIUL NAȚIONAL GHEORGHE LAZĂR

Bd. Regina Elisabeta, Nr.48, Sector 5, București

Tel: +4.0213.134.756

E-mail: secretariat@cnlazar.ro

EXAMEN DE DIFERENȚĂ

DISCIPLINA ISTORIE

Clasa a IX-a

Competențe:

1.3. Formularea de opinii și argumente referitoare la un subiect istoric.

5.2. Construirea de afirmații pe baza surselor istorice și formularea de concluzii relative la sursele istorice.

5.4. Realizarea de analize comparative referitoare la spații și perioade istorice.

Conținuturi:

I. POPOARE ȘI SPAȚII ISTORICE

Popoare și spații în Antichitate

- Probleme de atins: sumerienii, evreii, tracii

Formarea popoarelor medievale

- Probleme de atins: popoarele germanice, romanice. Etnogeneza românească

II. OAMENII, SOCIETATEA ȘI LUMEA IDEILOR

Moștenirea culturală a Antichității

- Probleme de atins: stilurile artei grecești, arta monumentală romană, modele și valori în educație în lumea greacă.

III. Civilizația medievală

- Probleme de atins: ierarhia feudală, Europa romanică și Europa gotică

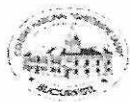
V. STATUL ȘI POLITICA

Forme de organizare politică în Antichitate

- Probleme de atins: democrația ateniană, republica și imperiul roman

VI. Statul medieval

- Probleme de atins: Formarea statele medievale românești.

COLEGIUL NAȚIONAL GHEORGHE LAZĂR

Bd. Regina Elisabeta, Nr.48, Sector 5, București

Tel: +4.0213.134.756

E-mail: secretariat@cnlazar.ro

EXAMEN DE DIFERENȚĂ

DISCIPLINA ISTORIE

Clasa a X-a

Competențe:

- 1.3 Exprimarea de judecăți de valoare utilizând limbajul specific istoriei.
- 2.8 Identificarea aspectelor trecutului ce pot contribui la înțelegerea prezentului.
- 5.4 Realizarea de analize comparative și sinteze referitoare la spații și perioade istorice.

Conținuturi:

I. OAMENII, SOCIETATEA ȘI LUMEA IDEILOR

- Epoca luminilor

Probleme de atins: noi principii și valori în societate

II. STATUL ȘI POLITICA

- Organizarea statelor moderne

Probleme de atins: „Revoluția glorioasă”, constituirea SUA.

- State naționale și multinaționale în a doua jumătate a secolului XIX

Probleme de atins: România, Austro-Ungaria

- Regimuri politice în perioada interbelică

Probleme de atins: regimuri democratice, fascismul, nazismul, comunismul

Conținuturi
pentru examenele de diferență la fizică

Nr. crt.	Clasa	Capitolul	Tematica	Observații
1	a IX-a	Optica geometrică	1. Reflexia totală	Condiții; rezolvare de probleme
			2. Prisma optică	Descriere, rezolvare de probleme
			3. Aparatul fotografic, microscopul	Descriere
		Principii și legi în mecanica newtoniană	1. Legea lui Hooke; dependența efortului unitar de alungirea relativă	Rezolvare de probleme
			2. Frecare statică, frecare cinetică	Comparație, rezolvare de probleme
			3. Câmpul gravitațional	Interpretarea accelerației gravitaționale
		Teoreme de variație și de conservare în mecanica clasică	1. Lucrul mecanic al forței elastice	Rezolvare de probleme
			2. Energia potențială elastică	Rezolvare de probleme
			3. Teorema variației impulsului. Legea conservării impulsului	Rezolvare de probleme
2	a X-a	Elemente de termodinamică	1. Legătura între energia potențială a unui sistem, starea de echilibru și sensul evoluției sistemului	Descriere, rezolvare de probleme
			2. Principiul al doilea al termodinamicii	Teorie și rezolvare de probleme
		Producerea și utilizarea curentului continuu	1. Legea lui Ohm. Legile lui Kirchhoff	Rezolvare de probleme
			2. Energie electrică, putere electrică	Rezolvare de probleme
3	a XI-a	Oscilații și unde mecanice	1. Oscilatorul mecanic	Teorie și rezolvare de probleme
			2. Oscilatori mecanici cuplați	Teorie și rezolvare de probleme
			3. Unde mecanice	Teorie și rezolvare de probleme
		Oscilații și unde electromagnetice	1. Circuitul RLC în curent alternativ	Teorie și rezolvare de probleme
			2. Oscilații electromagnetice libere. Circuitul oscilant	Teorie și rezolvare de probleme
			3. Câmpul electromagnetic. Unda electromagnetică.	Teorie și rezolvare de probleme
			4. Clasificarea undelor electromagnetice	Teorie și rezolvare de probleme
		Optică ondulatorie	1. Dispersia luminii	Teorie și rezolvare de probleme
			2. Interferența luminii	Teorie și rezolvare de probleme
			3. Difrakția luminii	Teorie și rezolvare de probleme
			4. Polarizarea luminii	Teorie și rezolvare de probleme
		Elemente de teoria haosului	1. Determinism și predictibilitate. Condiții. Modele.	Teorie
			2. Determinism și predictibilitate. Comportament haotic. Condiții.	Teorie
			3. Descrierea comportamentului haotic. Spațiul fazelor. Atractorii clasici și stranii	Teorie
			4. Elemente de geometrie fractală.	Teorie

Colegiul Național
GHEORGHE LAZĂR
Bd. Regina Elisabeta 48, Sector 5, București

E-mail: cnlazar@yahoo.com

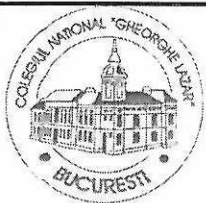
EXAMEN DE DIFERENȚE/ CLASA A IX-a/CHIMIE

Trunchiul comun reprezintă oferta educațională constând din același număr de ore pentru toate filierele, profilurile și specializările din cadrul învățământului liceal. Vizând competențele-cheie, trunchiul comun va fi parcurs în mod obligatoriu de toți elevii, indiferent de profilul de formare.

Curriculumul diferențiat reprezintă oferta educațională stabilită la nivel central, constând dintr-un pachet de discipline cu alocările orare asociate acestora. În cazul disciplinei Chimie, la clasa a IX-a, această ofertă educațională (1 oră), asigură o bază comună pentru pregătirea de profil, răspunzând nevoii de a iniția elevul în trasee de formare specializate, cu o bază suficient de diversificată pentru a se putea orienta în privința studiilor ulterioare sau pentru a se putea integra social și profesional, în cazul finalizării studiilor.

Programa de chimie pentru trunchi comun este structurată pe un același ansamblu de competențe generale și competențe specifice adecvate pentru profilul real, uman, tehnologic și vocațional și, aceleași ansamblu de conținuturi. Programă de chimie pentru curriculum diferențiat cuprinde noi conținuturi care contribuie la aprofundarea competențelor (*).

Competențe specifice	Trunchi comun	Curriculum diferențiat
1.1. Descrierea comportării speciilor chimice studiate într-un context dat -	Variația electronegativității în grupele principale și în perioadele 1,2,3; - Variația caracterului metalic și nemetalic în gupele principale și perioadele 1,2,3; - Proprietăți chimice ale sodiului: reacții cu oxigen, clor, apă; - Proprietăți chimice ale clorului reacții cu hidrogen, fier, apă, cupru, hidroxid de sodiu, bromură de	Variația electronegativității în grupele principale și în perioadele 1,2,3; - Variația caracterului metalic și nemetalic în gupele principale și perioadele 1,2,3; - Proprietăți chimice ale sodiului: reacții cu oxigen, clor, apă; - Proprietăți chimice ale clorului reacții cu hidrogen, fier, apă, cupru, hidroxid de sodiu, bromură de sodiu, iodură de potasiu

Colegiul Național
GHEORGHE LAZĂR
Bd. Regina Elisabeta 48, Sector 5, București

E-mail: cnlazar@yahoo.com

	sodiu,iodură de potasiu - Cristalul de NaCl; - pH-ul soluțiilor apoase; - Pila Daniell, acumulatorul cu plumb; - Coroziunea și protecția anticorosivă;	- Cristalul de NaCl; - pH-ul soluțiilor apoase; - Pila Daniell, acumulatorul cu plumb; - Coroziunea și protecția anticorosivă;
1.2. Diferențierea substanțelor chimice după natura interacțiunilor dintre atomi, ioni, molecule.	Legătura ionică. Cristalul NaCl; - Legătura covalentă nepolară: H_2 , N_2 , Cl_2 - Legătura covalentă polară: HCl, H_2O - Legătura covalent-coordinativă: NH_4^+ , H_3O^+ ; - Legătura de hidrogen. Proprietăți fizice ale apei; - Solubilitatea substanțelor în solvenți polari și nepolari; - Soluții apoase de acizi(tari și slabi) și de baze (tari și slabe):HCl, H_2CO_3 , HCN, NaOH, NH_3 .	Legătura ionică. Cristalul NaCl; - Legătura covalentă nepolară: H_2 , N_2 , Cl_2 - Legătura covalentă polară: HCl, H_2O ; - Legătura covalent-coordinativă: NH_4^+ , H_3O^+ ; - Legătura de hidrogen. Proprietăți fizice ale apei; - Solubilitatea substanțelor în solvenți polari și nepolari; - Soluții apoase de acizi(tari și slabi) și de baze (tari și slabe):HCl, H_2CO_3 , HCN, NaOH, NH_3 .
1.3. Explicarea observațiilor efectuate în scopul identificării unor aplicații ale speciilor și proceselor chimice studiate	Proprietăți fizice ale apei; - Dizolvarea și factorii care influențează dizolvarea; - Solubilitatea substanțelor în solvenți polari și nepolari; - pH-ul soluțiilor apoase; - Pila Daniell, acumulatorul cu plumb - Importanță practică: Na, Cl_2 , NaCl	Proprietăți fizice ale apei; - Dizolvarea și factorii care influențează dizolvarea; - Solubilitatea substanțelor în solvenți polari și nepolari; - pH-ul soluțiilor apoase; - Pila Daniell, acumulatorul cu plumb - Importanță practică: Na, Cl_2 , NaCl
2.1. Efectuarea de investigații pentru evidențierea unor caracteristici, proprietăți, relații	Variația caracterului metalic: reactivitatea Na, Mg, Al, față de O_2 , H_2O ; - Variația caracterului nemetalic: reactivitatea nemetalelor din grupa 17 (VII A) - Proprietăți chimice ale clorului reacții cu: Fe, Cu, iodură de potasiu și bromură de sodiu; - Dizolvarea unui compus ionic și a unui compus covalent polar în apă; - Factorii care influențează dizolvarea; - Solubilitatea substanțelor în solvenți polari și nepolari; - Soluții.	Variația caracterului metalic: reactivitatea Na, Mg, Al, față de O_2 , H_2O ; - Variația caracterului nemetalic: reactivitatea nemetalelor din grupa 17 (VII A) - Proprietăți chimice ale clorului reacții cu: Fe, Cu, iodură de potasiu și bromură de sodiu; - Dizolvarea unui compus ionic și a unui compus covalent polar în apă; - Factorii care influențează dizolvarea; -

Colegiul Național
GHEORGHE LAZĂR
Bd. Regina Elisabeta 48, Sector 5, București

E-mail: cnlazar@yahoo.com

	Prepararea de soluții apoase de concentrații molare și procentuale cunoscute; - Determinarea caracterului acido-bazic al soluțiilor cu indicatori; - pH-ul soluțiilor: determinarea pH-ului unor soluții de acizi și baze cu hârtie indicator de pH; - Pila Daniell – construcție și funcționare.	Solubilitatea substanțelor în solvenți polari și nepolari; - Soluții. Prepararea de soluții apoase de concentrații molare și procentuale cunoscute; - Determinarea caracterului acido-bazic al soluțiilor cu indicatori; - pH-ul soluțiilor: determinarea pH-ului unor soluții de acizi și baze cu hârtie indicator de pH; - Pila Daniell – construcție și funcționare.
2.2. Colectarea informațiilor prin observări calitative și cantitative.	Corelații între structura învelișului electronic pentru elementele din perioadele 1, 2, 3, poziție în tabelul periodic și proprietăți ale elementelor - Variația proprietăților periodice ale elementelor, în grupele principale și în perioadele 1, 2, 3 - Pila Daniell, acumulatorul cu plumb	*Corelații între structura învelișului electronic pentru elementele din perioada a 4-a, poziția în tabelul periodic și proprietăți ale elementelor; - *Elementul Leclanché; - *Echilibrul chimic
2.3. Formularea de concluzii folosind informațiile din surse de documentare, grafice, scheme, date experimentale care să răspundă ipotezelor formulate	Corelații între structura învelișului electronic pentru elementele din perioadele 1, 2, 3, poziția în tabelul periodic și proprietăți ale elementelor; - Clasificarea elementelor în blocuri: s, p, d, f; - Factorii care influențează dizolvarea; - Solubilitatea substanțelor în solvenți polari și solvenți nepolari.	Corelații între structura învelișului electronic pentru elementele din perioadele 1, 2, 3, poziția în tabelul periodic și proprietăți ale elementelor; - Clasificarea elementelor în blocuri: s, p, d, f; - Factorii care influențează dizolvarea; - Solubilitatea substanțelor în solvenți polari și solvenți nepolari.
3.1 Analizarea problemelor pentru a stabili contextul, relațiile relevante,	Structura învelișului electronic pentru elementele din perioadele 1, 2, 3; - Corelații între structura învelișului electronic al elementelor din perioadele 1, 2, 3, poziția în tabelul periodic și proprietăți ale elementelor; - Variația	Structura învelișului electronic pentru elementele din perioadele 1, 2, 3; - Corelații între structura învelișului electronic al elementelor din perioadele 1, 2, 3, poziția în tabelul periodic și proprietăți ale elementelor;

Colegiul Național
GHEORGHE LAZĂR
Bd. Regina Elisabeta 48, Sector 5, București

E-mail: cnlazar@yahoo.com

etapele rezolvării	electronegativității în grupele principale și perioadele 1, 2, 3 ; - Variația caracterului metalic și nemetalic al elementelor din grupele principale și perioadele 1, 2, 3 ; - Număr de oxidare. Stabilirea coeficienților ecuațiilor reacțiilor redox.	- Variația electronegativității în grupele principale și perioadele 1, 2, 3 ; - Variația caracterului metalic și nemetalic al elementelor din grupele principale și perioadele 1, 2, 3 ; - Număr de oxidare. Stabilirea coeficienților ecuațiilor reacțiilor redox.
3.2 Integrarea relațiilor matematice în rezolvarea de probleme	Calcul stoechiometrice; - Concentrația molară; - Stabilirea coeficienților ecuațiilor reacțiilor redox; - Ecuația de stare a gazului ideal; - Volum molar.	Calcul stoechiometrice; - Concentrația molară; - Stabilirea coeficienților ecuațiilor reacțiilor redox; - Ecuația de stare a gazului ideal; - Volum molar.
3.3 Evaluarea strategiilor de rezolvare a problemelor pentru a lua decizii asupra materialelor/condițiilor analizate	Pila Daniell; - Solubilitatea substanțelor în solvenți polari și solvenți nepolari.	Pila Daniell; - Solubilitatea substanțelor în solvenți polari și solvenți nepolari.
4.1 Modelarea conceptelor, structurilor, relațiilor, proceselor, sistemelor	- Structura învelișului electronic pentru elementele din perioadele 1, 2, 3; - Legătura ionică: NaCl; - Cristalul NaCl; - Legătura covalentă nepolară: H ₂ , Cl ₂ , N ₂ ; - Legătura covalentă polară: HCl, H ₂ O; - Legătura covalent-coordinativă: NH ₄ ⁺ , H ₃ O ⁺ ; - Pila Daniell, acumulatorul cu plumb;	- Structura învelișului electronic pentru elementele din perioadele 1, 2, 3; - Legătura ionică: NaCl; - Cristalul NaCl; - Legătura covalentă nepolară: H ₂ , Cl ₂ , N ₂ ; - Legătura covalentă polară: HCl, H ₂ O; - Legătura covalent-coordinativă: NH ₄ ⁺ , H ₃ O ⁺ ; - Pila Daniell, acumulatorul cu plumb;
4.2 Folosirea corectă a terminologiei specifice chimiei	Structura învelișului electronic pentru elementele din perioadele 1, 2, 3; - Corelații între structura învelișului electronic pentru elementele din perioadele 1, 2, 3,	Structura învelișului electronic pentru elementele din perioadele 1, 2, 3; - Corelații între structura învelișului electronic pentru

Colegiul Național
GHEORGHE LAZĂR
Bd. Regina Elisabeta 48, Sector 5, București

E-mail: cnlazar@yahoo.com

	poziția în tabelul periodic și proprietăți ale elementelor; - Variația proprietăților periodice ale elementelor, în grupele principale și perioadele 1, 2, 3; - Legături chimice (ionică, covalentă) și legătura de hidrogen; - Soluții apoase de acizi (tari și slabi) și de baze (tari și slabe); - pH-ul soluțiilor apoase; - Dizolvarea și factorii care influențează dizolvarea; - Reacții redox. Aplicații ale reacțiilor redox: pila Daniell, acumulatorul cu plumb. Coroziunea și protecția anticorrosivă; - Ecuația de stare a gazului ideal.	elementele din perioadele 1, 2, 3, poziția în tabelul periodic și proprietăți ale elementelor; - Variația proprietăților periodice ale elementelor, în grupele principale și perioadele 1, 2, 3; - Legături chimice (ionică, covalentă) și legătura de hidrogen; - Soluții apoase de acizi (tari și slabi) și de baze (tari și slabe); - pH-ul soluțiilor apoase; - Dizolvarea și factorii care influențează dizolvarea; - Reacții redox. Aplicații ale reacțiilor redox: pila Daniell, acumulatorul cu plumb. Coroziunea și protecția anticorrosivă; - Ecuația de stare a gazului ideal.
5.1. Respectarea și aplicarea normelor de protecție personală și a mediului	Variația caracterului metalic: reactivitatea Na, Mg, Al, față de O_2, H_2O; - Variația caracterului nemetalic: reactivitatea nemetalelor din grupa 17 (VII A); - Proprietăți chimice ale Cl_2: reacții cu Fe, Cu, iodură de sodiu și bromură de potasiu; - Dizolvarea unui compus ionic și a unui compus covalent polar în apă; - Soluții apoase de acizi (tari și slabi) și de baze (tari și slabe); - Determinarea caracterului acido-bazic al soluțiilor cu indicatori; - Determinarea pH-ului unor soluții de acizi și baze cu hârtie indicator de pH.	Variația caracterului metalic: reactivitatea Na, Mg, Al, față de O_2, H_2O; - Variația caracterului nemetalic: reactivitatea nemetalelor din grupa 17 (VII A); - Proprietăți chimice ale Cl_2: reacții cu Fe, Cu, iodură de sodiu și bromură de potasiu; - Dizolvarea unui compus ionic și a unui compus covalent polar în apă; - Soluții apoase de acizi (tari și slabi) și de baze (tari și slabe); - Determinarea caracterului acido-bazic al soluțiilor cu indicatori; - Determinarea pH-ului unor soluții de acizi și baze cu hârtie indicator de pH.
5.2 Anticiparea efectelor unor acțiuni specifice asupra	Proprietățile chimice ale clorului și sodiului; - Solubilitatea în solvenți polari și nepolari; - Soluții apoase de acizi (tari și slabi) și de baze (tari și slabe); -	Proprietățile chimice ale clorului și sodiului; - Solubilitatea în solvenți polari și nepolari; - Soluții apoase de acizi (tari și slabi) și de baze (tari și slabe);

Colegiul Național
GHEORGHE LAZĂR
Bd. Regina Elisabeta 48, Sector 5, București

E-mail: cnlazar@yahoo.com

mediului înconjurător	Acumulatorul cu plumb	- Acumulatorul cu plumb
-----------------------	-----------------------	-------------------------

EXAMEN DE DIFERENȚE/ CLASA A X-a/CHIMIE

Trunchiul comun reprezintă oferta educațională constând din același număr de ore pentru toate filierele, profilurile și specializările din cadrul învățământului liceal. Vizând competențele-cheie, trunchiul comun va fi parcurs în mod obligatoriu de toți elevii, indiferent de profilul de formare.

Curriculumul diferențiat reprezintă oferta educațională stabilită la nivel central, constând dintr-un pachet de discipline cu alocările orare asociate acestora. În cazul disciplinei Chimie, la clasa a X-a, această ofertă educațională (1 oră), asigură o bază comună pentru pregătirea de profil, răspunzând nevoii de a iniția elevul în trasee de formare specializate, cu o bază suficient de diversificată pentru a se putea orienta în privința studiilor ulterioare sau pentru a se putea integra social și profesional, în cazul finalizării studiilor. Orele de chimie din curriculum diferențiat sunt ore pe care elevii din profilul sau specializarea respectivă, le efectuează în mod obligatoriu.

Programa de chimie pentru trunchi comun este structurată pe un același ansamblu de competențe generale și competențe specifice adecvate pentru profilul real, uman, tehnologic și vocațional și, aceleași ansamblu de conținuturi. Programă de chimie pentru curriculum diferențiat cuprinde noi conținuturi care contribuie la aprofundarea competențelor (*).

Competențe specifice	Trunchi comun	Curriculum diferențiat
1.1. Descrierea comportării compușilor organici studiați în funcție de clasa de apartenență -	Alcani: clorurarea metanului, izomerizarea butanului, cracarea și dehidrogenarea butanului, arderea; - Alchene: adiția H ₂ , X ₂ , HX, H ₂ O, polimerizarea; - Alchine : acetilenă - adiția H ₂ , X ₂ , HX, H ₂ O, arderea; - Arene: benzen, toluen, naftalină halogenare, nitrare; - Alcoolii: etanol - fermentația acetică, metanol – arderea, glicerină – obținerea trinitratului de glicerină; - Acizi carboxilici: acidul acetic - reacțiile cu metale reactive, oxizi metalici, hidroxizi alcalini, carbonați, etanol. - Săpunuri și detergenți - acțiune de spălare; - Compuși organici cu acțiune biologică: grăsimi, proteine, zaharide – proprietăți fizice; - Medicamente – acțiune asupra organismului; - Vitamine – rol fiziologic; - Droguri – acțiune nocivă asupra organismului.	*Chimizarea metanului: obținerea aldehidei formice, acidului cianhidric, gazului de sinteză, gazului de apă și a acetilenei; - *Alchene: halogenarea alilică, oxidarea blândă și energică; - *Diene: adiția bromului 1,4, polimerizare, copolimerizare; - *Alchine: obținerea acetilurilor de Na, Ag, Cu; - *Arene: reacții de substituție la nucleu: sulfonare, alchilare, acilare. Orientarea substituției. Reacții de halogenare și oxidare la catena laterală. Reacții de adiție la benzen (hidrogen și clor) și naftalină (hidrogen); - Reacții de oxidare la nucleu; - *Tăria acidului acetic; - *Reacția de saponificare.
1.2. Diferențierea compușilor organici în funcție de structura acestora -	- Elemente organogene; - Legături chimice în compuși organici; - Tipuri de catene de atomi de carbon; - Clasificarea compușilor organici; - Izomeria de catenă la alcani (C ₄ – C ₅); - Izomeria de catenă și de poziție la alchene (C ₄ – C ₅), alchine (C ₄ – C ₅); -	- *Izomeria geometrică la alchene; - *Halogenarea alilică; - *Diene: butadiena, izoprenul - formule de structură; - *Orientarea substituției la nucleul aromatic; - *Acizi grași – formule de structură; - *Săpunuri și detergenți – formule de

	Formule de structură ale alcanilor, alchenelor, alchinelor, arenelor, alcoolilor, acizilor carboxilici. - Regula lui Markovnicov;	structură.
2.1. Efectuarea de investigații pentru evidențierea unor caracteristici, proprietăți, relații -	- Obținerea acetilenei din carbid; - Adiția bromului la acetilenă; - Solubilitatea în apă a alcoolilor; - Fermentația acetică; - Reacțiile acidului acetic cu metale reactive, oxizi metalici, hidroxizi alcalini, carbonați, alcool etilic; - Obținerea săpunului; - Denaturarea proteinelor; - Identificarea amidonului.	* Tăria acidului acetic *Oxidare blândă și energetică la alchene
2.2. Formularea de concluzii care să demonstreze relații de tip cauză-efect -	Hidrocarburi – proprietăți fizice și chimice; - Regula lui Markovnicov; - Alcoolii proprietăți fizice; - Acidul acetic – proprietăți chimice; - Săpunuri și detergenți - acțiune de spălare; - Vitamine – rol fiziologic și avitaminoze.	*Halogenarea alilică; - *Adiția 1,4 la diene; - *Obținerea acetilurilor; - *Orientarea substituției la nucleul aromatic; - *Tăria acidului acetic; - *Echilibrul reacției de esterificare;
3.1. Conceperea sau adaptarea unei strategii de rezolvare pentru a analiza o situație -	Clasificarea compușilor organici; - Hidrocarburi – proprietăți chimice; - Acidul acetic – proprietăți chimice.	*Halogenarea alilică; - *Reacții de substituție la alchine: obținerea acetilurilor; - *Arene: reacții de sulfonare, alchilare, acilare. Orientarea substituției. Reacții de halogenare și oxidare la catena laterală. Reacții de adiție la benzen și naftalină. Reacții de oxidare la nucleu
3.2. Formularea unor reguli, definiții, generalizări care să fie utilizate în studiul claselor de compuși	- Clasificarea compușilor organici ; - Hidrocarburi: alcani (C1 – C5), alchene (C2 – C5), alchine (C2 – C5) – serie omoloagă, denumire, formule de structură, izomerie de catenă și de poziție; - Reacția de adiție la alchene și alchine ; regula lui Markovnicov; - Alcoolii: metanol, etanol, glicerol - formule de structură, denumire, proprietăți fizice (stare de agregare, solubilitate în apă, punct de fierbere); - Acidul acetic: reacții cu metale reactive, oxizi metalici, hidroxizi alcalini, carbonați, etanol. -	*Alchene : izomerie geometrică, halogenare alilică, oxidare blândă și energetică ; - *Diene : adiția 1,4 ; - *Orientarea substituției la nucleul aromatic.
3.3 Furnizarea soluțiilor la probleme care necesită luarea în considerare a mai multor factori diferiți/concepte relaționate	Formule brute, moleculare și de structură plane; - Calcule stoechiometrice; - Putere calorică.	* Tăria acidului acetic *Echilibrul reacției de esterificare
4.1. Procesarea	- Combustibili: metan, fracțiuni	*Chimizarea metanului:

informației scrise, a datelor, conceptelor, pentru utilizarea lor în activitățile de tip proiect	petroliere, cărbuni; - Petrolul – sursă de materii prime organice. Chimizarea petrolului ; - Benzine. Cifra octanică; - Importanța practică și acțiunea biologică a etanolului și a acidului acetic; - Cauciucul natural și sintetic, mase plastice; - Fibre naturale, artificiale și sintetice; - Coloranți naturali și sintetici ; - Vopsele ; - Arome, esențe, parfumuri; - Compuși organici cu acțiune biologică: grăsimi, proteine, zaharide; - Medicamente; - Droguri. - Acțiunea asupra mediului a compușilor organici studiați.	*Acizi grași
4.2. Utilizarea în mod sistematic, a terminologiei specifice, într-o varietate de contexte de comunicare	Elemente organogene; - Formule moleculare și de structură plane; - Tipuri de catene de atomi de carbon; - Clasificarea compușilor organici ; - Hidrocarburi; - Combustibili; - Petrolul; - Alcoolii; - Acizi carboxilici ; - Săpunuri și detergenți; - Cauciucul natural și sintetic, mase plastice; - Fibre naturale, artificiale și sintetice; - Coloranți naturali și sintetici ; - Vopsele ; - Arome, esențe, parfumuri; - Compuși organici cu acțiune biologică; - Medicamente; - Droguri.	*Chimizarea metanului; - *Alchene: halogenarea alilică, oxidarea blândă și energetică; - *Diene: adiția bromului 1,4, polimerizare, copolimerizare - *Alchine: obținerea acetilurilor de Na, Ag, Cu; - *Arcene: reacții de substituție la nucleu: sulfonare, alchilare, acilare. Orientarea substituției. Reacții de halogenare și oxidare la catena laterală. Reacții de adiție la benzen și naftalină. Reacții de oxidare la nucleu; - *Echilibrul reacției de esterificare, - *Tăria acidului acetic; - *Reacția de saponificare.
5.1. Analizarea consecințelor dezechilibrelor generate de procesele chimice poluante și folosirea necorespunzătoare a produselor chimice	- Acțiunea compușilor organici asupra mediului; - Combustibili; - Petrolul; - Cauciucul natural și sintetic, mase plastice; - Săpunuri și detergenți; - Droguri.	*Chimizarea metanului;
5.2. Justificarea importanței compușilor organici	Importanța practică a metanului, etenei, acetilenei; - Combustibili: metan, fracțiuni petroliere, cărbuni; - Petrolul - sursă de materii prime organice. Benzine. Cifra octanică; - Fermentația acetică; - Importanța practică și biologică a etanolului și a acidului acetic; - Săpunuri și detergenți; - Cauciucul natural și sintetic, mase plastice; - Fibre naturale, artificiale și sintetice; - Coloranți naturali și sintetici ; - Vopsele ; - Arome, esențe,	*Chimizarea metanului: *Acizi grași

	parfumuri; - Compuși organici cu acțiune biologică; - Medicamente; - Vitamine.	

Conținuturi:

Informatică – clasa a IX-a

1. *Identificarea conexiunilor dintre informatică și societate.*
 - Definirea informaticii ca știință
 - Rolul informaticii în societate
 - Studii de caz al unor situații sociale, în abordare informatizată
2. *Identificarea datelor care intervin într-o problemă și a relațiilor dintre acestea*
 - Etapile rezolvării problemelor
 - Noțiunea de algoritm. Caracteristici.
 - Date cu care lucrează algoritmi (constante, variabile, expresii).
 - Operații asupra datelor (aritmetice, logice, relaționale).
3. *Elaborarea algoritmilor de rezolvare a problemelor*
 - Reprezentarea algoritmilor. Pseudocod.
 - Principiile programării structurate. Structuri de bază:
 - structura liniară
 - structura alternativă
 - structura repetitivă
 - Algoritmi elementari:
 1. Prelucrarea numerelor : • prelucrarea cifrelor unui număr (de exemplu, suma cifrelor, testarea proprietății de palindrom, etc.) • probleme de divizibilitate (de exemplu, determinarea divizorilor unui număr, determinarea c.m.m.d.c./c.m.m.m.c., testare primalitate, etc.) • calculul unor expresii simple (sume, produse, etc.)
 2. Prelucrarea unor secvențe de valori: • determinare minim/maxim • verificarea unei proprietăți (de exemplu, dacă toate elementele din secvență sunt numere perfecte, etc.) • calculul unor expresii în care intervin valori din secvență (de exemplu: numărarea elementelor pare/impare, etc) • generarea șirurilor recurente (de exemplu: șirul Fibonacci)
4. *Implementarea algoritmilor într-un limbaj de programare*
 - Aplicații interdisciplinare (specifice profilului).
 - Exemple orientative: • Rezolvarea ecuației de gradul I și de gradul al II-lea • Simplificarea fracțiilor • Aplicații geometrice (distanța dintre două puncte, aria/perimetrul unui triunghi, volumul corpurilor regulate, etc.) • Determinarea punctului de intersecție a două mobile în mișcare rectilinie și uniformă • Determinarea masei moleculare a unui compus chimic.
 - Analiza eficienței unui algoritm.
5. *Aplicarea algoritmilor fundamentali în prelucrarea datelor*
 - Exemplificări de implementare a unor algoritmi studiați

Informatică – clasa a X-a

1. *Implementarea algoritmilor într-un limbaj de programare*

-Elementele de bază ale limbajului de programare

Noțiuni introductive:

• Structura programelor • Vocabularul limbajului • Tipuri simple de date (standard) •

Constante, variabile, expresii • Citirea/scrierea datelor

Structuri de control:

• Structura liniară • Structura alternativă • Structuri repetitive

-Mediul limbajului de programare studiat: • Prezentare generală • Editarea programelor sursă • Compilare, rulare, depanare

- Implementarea unor algoritmi elementari cu aplicabilitate practică

2. *Identificarea datelor care intervin într-o problemă și a relațiilor dintre acestea*

-Tipuri structurate de date. Tipul tablou. Tablouri unidimensionale și bidimensionale.

-Fișiere text. • Definiție. • Operații specifice.

3. *Elaborarea algoritmilor de rezolvare a problemelor*

-Algoritmi fundamentali de prelucrare a datelor structurate în tablouri:

• căutare secvențială, căutare binară • sortare • interclasare • prelucrări specifice tablourilor bidimensionale

4. *Aplicarea algoritmilor fundamentali în prelucrarea datelor*

-Aplicații interdisciplinare

Exemple orientative: • Prelucrări statistice ale unei serii de valori • Calculul valorii unei expresii algebrice • Calcule combinatoriale • Determinarea unor mărimi fizice dintr-un circuit electric • Aplicații din genetică (legea creșterilor organice, etc.)

-Analiza eficienței unui algoritm

5. *Identificarea conexiunilor dintre informatică și societate.*

-Aplicații din viața cotidiană

Exemple orientative: • Determinarea situației școlare a unui elev (medii semestriale, medii generale, numărul de absențe, etc.) • Balanța de cheltuieli ale unei familii • Determinarea salariului unei persoane • Evidența operațiilor într-un cont bancar

Conținuturi pentru examenul de diferență la profilul real – clasa a IX-a	
Mulțimi și elemente de logică matematică	
Mulțimea numerelor reale: partea întreagă, partea fracționară a unui număr real; Regulile lui De Morgan; raționament prin reducere la absurd Inducția matematică Probleme de numărare	
Șiruri	
Șiruri mărginite, șiruri monotone Șiruri particulare: progresii aritmetice, progresii geometrice, formula termenului general în funcție de un termen dat și rație Condiția ca n numere să fie în progresie aritmetică sau geometrică pentru $n \geq 3$	
Funcții; lecturi grafice	
Funcții: preimaginea unei mulțimi printr-o funcție; restricții ale unei funcții Funcții numerice: rezolvări grafice ale unor inecuații de forma $f(x) = g(x)$ ($\leq, <, >, \geq$); simetria graficului față de drepte de forma $x = m, m$ Compunerea funcțiilor; exemple pe funcții numerice	
Funcția de gradul I	
Interpretarea grafică a proprietăților algebrice ale funcției: studiul monotoniei prin semnul diferenței Inecuații de forma $ax + b \ 0$ ($<, >$) studiate pe intervale de numere reale Sisteme de inecuații de gradul I	
Interpretarea geometrică a proprietăților algebrice ale funcției de gradul al II-lea	
Studiul monotoniei prin semnul diferenței Poziționarea parabolei față de axa Ox, semnul funcției, inecuații de forma $a + bx + c \ 0$ ($<, >$), $a, b, c, a \neq 0$, studiate pe intervale de numere reale, interpretare geometrică: imagini și preimagini ale unor intervale (proiecțiile unor porțiuni de parabolă pe axe) Rezolvarea sistemelor de forma $\begin{cases} a_1x^2 + b_1x + c_1 = y \\ a_2x^2 + b_2x + c_2 = y \end{cases}, a_1, a_2, b_1, b_2, c_1, c_2 \in \mathbb{R}$ interpretare geometrică	
Vectori în plan	
Relația de echipolență,	
Coliniaritate, concurență, paralelism – calcul vectorial în geometria plană	
Teorema bisectoarei, vectorul de poziție al centrului cercului înscris într-un triunghi; ortocentrul unui triunghi; relația lui Sylvester, concurența înălțimilor Teorema lui Menelau, teorema lui Ceva	
Aplicații ale trigonometriei și ale produsului scalar a doi vectori în geometria plană	
Produsul scalar a doi vectori: definiție, proprietăți. Aplicații: teorema cosinusului, condiții de perpendicularitate Aplicații vectoriale și trigonometrice în geometrie: teorema sinusurilor, rezolvarea triunghiurilor oarecare Calcularea razei cercului înscris și a razei cercului circumscris în triunghi, calcularea lungimilor unor segmente importante din triunghi, calcul de arii	
Elemente de trigonometrie	
- Cercul trigonometric, definirea funcțiilor trigonometrice: $\sin, \cos : [0; 2\pi] \rightarrow [-1; 1]$, $\operatorname{tg} : [0; \pi] \setminus \left\{ \frac{\pi}{2} \right\} \rightarrow \mathbb{R}, \operatorname{ctg} : (0; \pi) \rightarrow \mathbb{R}$ - Definirea funcțiilor trigonometrice: _____	

$$\sin: \mathbb{R} \rightarrow [-1, 1], \cos: \mathbb{R} \rightarrow [-1, 1],$$

$$\operatorname{tg}: \mathbb{R} \setminus D \rightarrow \mathbb{R}, \text{ cu } D = \left\{ \frac{\pi}{2} + k\pi \mid k \in \mathbb{Z} \right\},$$

$$\operatorname{ctg}: \mathbb{R} \setminus D \rightarrow \mathbb{R}, \text{ cu } D = \{k\pi \mid k \in \mathbb{Z}\}$$

- Reducerea la primul cadran; formule trigonometrice:

$$\sin(a+b), \sin(a-b), \cos(a+b),$$

$$\cos(a-b), \sin 2a, \cos 2a, \sin a + \sin b,$$

$$\sin a - \sin b, \cos a + \cos b, \cos a - \cos b$$

(transformarea sumei în produs)

Conținuturi pentru examenul de diferență la profilul real – clasa a X-a

Mulțimi de numere

Mulțimea $\mathbb{C}$. Numere complexe sub forma algebrică, conjugatul unui număr complex, operații cu numere complexe. Interpretarea geometrică a operațiilor de adunare și scădere a numerelor complexe și a înmulțirii acestora cu un număr real.

Rezolvarea în $\mathbb{C}$ ecuației de gradul al doilea cu coeficienți reali. Ecuații bipătrate.

Numere complexe sub forma trigonometrică (coordonate polare în plan), înmulțirea numerelor complexe și interpretare geometrică, ridicarea la putere (formula lui Moivre).

Rădăcinile de ordinul n ale unui număr complex. Ecuații binome.

Funcții și ecuații

Funcții trigonometrice directe și inverse.

Injectivitate, surjectivitate, bijectivitate; funcții inversabile: definiție, proprietăți grafice, condiția necesară și suficientă ca o funcție să fie inversabilă.

Rezolvări de ecuații folosind proprietățile funcțiilor:

1. Ecuații exponențiale, ecuații logaritmice, altele decât cele de forma: $a^x = a$, a real pozitiv și respectiv,
2. Ecuații trigonometrice: $\sin(x)=a$, $\cos(x)=a$, $a \in [-1;1]$, $\lg(x)=a$, $\operatorname{ctg}(x)=a$, $a \in \mathbb{R}$, $\sin f(x)=\sin g(x)$, $\cos f(x)=\cos g(x)$, $\operatorname{tg} f(x)=\operatorname{tg} g(x)$, $\operatorname{ctg} f(x)=\operatorname{ctg} g(x)$, $a \sin(x) + b \cos(x) = c$, unde a, b, c , nu sunt simultan nule.

Metode de numărare

Mulțimi finite ordonate. Numărul funcțiilor $f: A \rightarrow B$ unde A și B sunt mulțimi finite.

Permutări - numărul funcțiilor bijective $f: A \rightarrow B$ unde A și B sunt mulțimi finite.

Aranjamente - numărul funcțiilor injective $f: A \rightarrow B$ unde A și B sunt mulțimi finite.

Combinări - Proprietăți: formula combinărilor complementare, numărul tuturor submulțimilor unei mulțimi cu n elemente.

Binomul lui Newton.

Matematici financiare

Variabile aleatoare. Dependența și independența evenimentelor, scheme clasice de probabilitate: schema lui Poisson și schema lui Bernoulli.

Conținuturi – cls. IX

I. Diversitatea lumii vii:

- **Noțiuni introductive** : taxoni (regn, încrengătură, clasă, ordin, familie, gen, specie) nomenclatură binară, procariot, eucariot;
- **Virusuri**: caractere generale, clasificare (adenovirusuri, ribovirusuri – *exemple la plante, animale** și om), structură, multiplicare;
- **Regnuri**: - clasificare;
 - caracterizare generală - mediul și modul de viață, morfologie, tipul de locomoție, de nutriție, de respirație, de reproducere (fără cicluri evolutive), importanță, (la fiecare grup se prezintă caractere de regn, încrengătură, clasă și exemple reprezentative);
 - **Monera**:
 - Bacterii : *arhebacterii**,
 - *Cianobacterii** ;
 - **Protiste**:
 - *sarcodine**, *ciliofore**, *zoomastigine**,
*oomicete**
 - **Fungi**:
 - *Zigomicete** ;
 - **Licheni***
 - **Plante**:
 - Briofite: *hepatice**,
 - Pteridofite: *licopodiate**, *equisetate**,
 - **Animale** :
 - *Spongieri** ;
 - Celenterate: *antozoare** ;
 - *Echinoderme** ;
 - Cordate:
 - *Urocordate** ;
 - *Cefalocordate** ;
 - Vertebrate: *ciclostomi**, *pești*
*cartilaginoși**, mamifere (*monotreme**,
*marsupiale**);

II. Celula - unitatea structurală și funcțională a vieții:

- *Compoziția chimică a materiei vii** ;
- Tipuri fundamentale de celule:
 - procariote;
 - eucariote;
- procariote: *ultrastructură**;
- eucariote:
 - a) învelișul celulei:
 - *capsulă** ;
 - b) citoplasmă:
 - structurată - organite celulare: *neurofibrile**, *corpusculi Nissl **,
*miofibrile **, *cili **, *flageli ** ;

Diviziune celulară: importanță, clasificare:
- *directă (amitoză)** ;

III. Ereditatea și variabilitatea lumii vii:

➤ Concepte: ereditate, variabilitate;

➤ Mecanismele transmiterii caracterelor ereditare:

- Legile mendeliene ale eredității:

- *importanța legilor mendeliene **;

- abateri de la segregarea mendeliană
(*semidominanță**, *supradominanță**,
*gene letale**);

- Teoria cromozomală a eredității: - *plasarea lineară a genelor în cromozomi**;

- *transmiterea înlănțuită a genelor**;

➤ Recombinare genetică:

- *recombinare intercromozomală**;

➤ *Ereditate extranucleară: exemple**;

➤ Genetică umană: - *metode de cercetare**, *cariotip uman normal** ;

*diagnoza prenatală**

➤ Inginerie genetică și biotehnologii* ;

LISTA DE CONȚINUTURI - cls. X

I. Țesuturi vegetale și animale: clasificare, structură, rol

➤ Țesuturi vegetale:

- embrionare (secundare – *cambiul libero-lemnos și subero-felodermic**);
- definitive (de apărare – *exodermă**, *endodermă**, *suber**; mecanice – *sclerenchimatice** și *colenchimatice**);

➤ Țesuturi animale:

- epiteliale: (de acoperire – *unistratificate**, *pseudostratificate**, *stratificate**);
- conjunctive: (moi – *lax**, *reticulat**, *adipos**, *fibros** și *elastic**, semidure – *hialin**, *elastic**, *fibros*);
- muscular: (*striat de tip cardiac**);

II. Structura și funcțiile fundamentale ale organismelor vii:

➤ Funcții de nutriție:

- Nutriția autotrofă:

Fotosinteza:

- rolul pigmentilor asimilatori (clorofila a și clorofila b – *evidențiere**);
- *influența factorilor de mediu asupra intensității fotosintezei (lumină, temperatură, apă și săruri minerale și CO₂), aplicații practice**;
Chemosinteza: bacterii chemosintetizatoare (sulfuroase, nitrificatoare, metanogene), importanță.*

- Nutriția heterotrofă:

- heterotrofia la plante: *mixotrofă (plante semiparazite și plante carnivore*)*;
- nutriția simbiotică (*micorize**, *plante leguminoase-bacterii fixatoare de N₂**);
- *particularități structurale și funcționale ale sistemului digestiv la vertebrate**

- Respirația:

- Respirația la plante:
 - *influența factorilor de mediu asupra intensității respirației (interni-cantitatea de substanță organică, grad de hidratare, vârstă, starea de repaus, externi – temperatură, concentrația CO₂ și a O₂, factori mecanici), aplicații practice**.
-

- Respirația la animale:
 - sistem respirator la mamifere: *volume respiratorii la om**;
 - *particularități structurale și funcționale ale sistemului respirator la vertebrate**;
- Circulația:
 - Circulația la plante:
 - *influența factorilor de mediu asupra absorbției și circulației sevelor (cantitatea de apă, temperatură, O₂, pH-ul și substanțe toxice din sol), aplicații practice**.
 - Circulația la animale:
 - mediul intern la mamifere (*limfa**, *lichidul interstițial**);
 - sistem circulator la mamifere: *factorii care influențează circulația sângelui**;
 - *particularități structurale și funcționale ale sistemului circulator la vertebrate**;
- Excreția:
 - Excreția la plante:
 - *gutația** – prezentare generală, localizare;
 - *influența factorilor de mediu (interni – suprafața de transpirație, permeabilitatea pereților celulari, densitatea stomatelor, externi – umiditatea atmosferică, lumină, temperatură, curenții de aer și umiditatea solului*) asupra transpirației și gutației.*
 - Excreția la animale:
 - *particularitățile structurale și funcționale ale sistemului excretor la vertebrate**

➤ **Funcții de relație:**

- Sensibilitatea:
 - Sensibilitatea la animale:
 - *particularitățile structurale și funcționale ale organelor de simț la vertebrate**;
 - *particularități structurale și funcționale ale SNC la vertebrate**;
- Locomoția la animale:
 - *Particularități structurale și funcționale ale locomoției la vertebrate**.

➤ **Funcția de reproducere:**

- Reproducerea la plante:

- Reproducerea sexuată la angiosperme:
 - sămânță (*factorii care influențează germinația: interni – puterea de germinație, starea de sănătate, permeabilitatea tegumentului seminal, maturitatea, natura endospermului; externi – lumină, umiditate, temperatură, oxigen**);
 - *transportul, depozitarea și păstrarea fructelor**.
- Reproducerea la animale:
 - *Reproducerea asexuată la animale*
 - *particularități structurale și funcționale ale sistemului reproducător la vertebrate**.

LISTA DE CONTINUTURI – cls. XI

I. FUNCȚIILE FUNDAMENTALE ALE ORGANISMULUI UMAN

1. FUNCȚIILE DE RELAȚIE

a. SISTEMUL NERVOS

- **proprietățile neuronului, sinapsa;*
- sistemul nervos somatic: funcția reflexă –**reflexo somatic, necondiționate, condiționate; funcția de conducere –*căi ascendente și descendente, distribuția și rolul nervilor spinali și cranieni;*
- sistemul nervos vegetativ –**actul reflex vegetativ simpatic și parasimpatic, reflexe vegetative;*

b. ANALIZATORII

- fiziologia analizatorilor, **gustativ, olfactiv și kinestezic;*

c. GLANDELE ENDOCRINE

- topografie, hormoni – efecte definitorii: **paratiroide, timus, epifiză;*
- **mecanismul general de reglare nervoasă și umorală a secreției endocrine;*
- disfuncții (**tetanie, boala Recklinghausen, *sindromul androgenital, boala Addison, boala Conn,*).

d. MIȘCAREA

SISTEMUL OSOS

- scheletul –*tipuri de articulații*;
- noțiuni elementare de igienă și patologie: *boli reumatismale*.

SISTEMUL MUSCULAR

- mușchi scheletici: **structura și fiziologia fibrei musculare*;
- noțiuni elementare de igienă și patologie: **distrofii musculare*.

2. FUNCȚIILE DE NUTRIȚIE

a. DIGESTIA ȘI ABSORBȚIA

- transformări fizico-chimice ale alimentelor în tubul digestiv, **acțiunea enzimelor digestive*;

b. CIRCULAȚIA

- **hemostaza și coagularea sângelui*;
- circulația **arterială, venoasă, capilară, limfatică*;

c. RESPIRAȚIA

- noțiuni elementare de igienă și patologie: **modificări de ritm respirator normale și patologice*.

d. EXCREȚIA

- noțiuni elementare de igienă și patologie: **insuficiență renală*.

e. METABOLISMUL

- noțiunile: metabolism intermediar (**etape*) **vitaminele*.

3. FUNCȚIA DE REPRODUCERE

- sistemul reproducător: **spermatogeneza, ovogeneza*;

4. ORGANISMUL - UN TOT UNITAR

- **principalele constante fiziologice, rolul integrator al sistemului nervos și endocrin*.

COLEGIUL NAȚIONAL GHEORGHE LAZĂR

Bd. Regina Elisabeta, Nr.48, Sector 5, București

Tel: +4.0213.134.756

E-mail: secretariat@cnlazar.ro

MEC

LIMBA LATINĂ
PROGRAMA PENTRU EXAMENUL DE DIFERENȚĂ
CLASA a IX-a

MORFOLOGIE

A. SUBSTANTIVUL

1. Declinarea I
2. Declinarea a II-a
3. Declinarea a III-a
4. Declinarea a IV-a
5. Declinarea a V-a

B. ADJECTIVUL

1. Clasa I a adjectivelor
2. Clasa a II-a a adjectivelor
3. Gradele de comparație
4. Comparația neregulată

C. VERBUL

1. Indicativ prezent
2. Indicativ imperfect
3. Indicativ viitor I
4. Imperativul prezent
5. Conjunctiv prezent
6. Indicativ perfect
7. Indicativ mai mult ca perfect
8. Indicativ viitor II
9. Conjunctiv perfect
10. Conjunctiv mai mult ca perfect
11. Participiul prezent
12. Gerunziul

D. PRONUMELE / De învățat singură

1. Pronumele personal
2. Pronumele reflexiv
3. Pronumele demonstrativ

E. PREPOZIȚIILE

1. IN
2. AD
3. CUM

TEXTE

1. Pater Aeneas – pag. 10
2. Primus conditor Romae – pag.27
3. Numa Pompilius, Sabinus rex – pag. 41
4. Brutus, primus consul – pag. 56
5. Sulla, sollers dux belli – pag. 87

MITOLOGIE / ISTORIE

1. Legenda întemierii Romei
2. Aeneas
3. Regi legendari ai Romei
4. Augustus

BIBLIOGRAFIE:

- Monica Dună, Ștefania Pîrvu – *Limba latină – Manual pentru clasa a IX-a*, Editura Humanitas, București, 2015;
- Gheorghe Guțu – *Dicționar latin – român*, Editura Humanitas, București, 2018.

NOTĂ:

- La examen este permisă utilizarea dicționarului latin-român.

EXAMEN DE DIFERENȚĂ

DISCIPLINA: LOGICĂ, ARGUMENTARE ȘI COMUNICARE

Conținuturi:

1. Definiția - Tipuri de definiții
2. Clasificarea - Formele clasificării
3. Silogismul;
 - a) Legile generale ale silogismului
 - b) Metode de verificare a validității silogismelor: metoda reducerii directe, metoda reducerii indirecte (la absurd)
4. Metode de cercetare inductivă
5. Analogia
6. Persuasiune și manipulare